

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

**ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ**

ΜΠΟΥΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ξ2014042

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

"Μετάφραση και σχολιασμός αποσπάσματος του Κεφαλαίου 1 του τόμου Ελληνικής
Ναυτικής Ιστορίας-Διεύθυνση Ιστορίας Πολεμικού Ναυτικού"

ΕΠΟΠΤΕΣ

1. Αναπληρωτής Καθηγητής Σωτήριος Λίβας
2. Κεντρωτής Γεώργιος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
1. ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ.....	4
1.1 Σύντομη Περιγραφή κειμένου.....	4
1.2 Στόχος Κειμένου.....	4
1.3 Είδος Κειμένου.....	5
2. ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ.....	6
2.1 Μετάφρασμα.....	6
2.2 Πρωτότυπο Κείμενο.....	17
3. ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ.....	33
3.1 Σχολιασμός μεταφράσματος.....	33
3.1.1 Λεξιλόγιο.....	33
3.1.2 Γενικό Λεξιλόγιο.....	34
3.1.3 Ειδικό Λεξιλόγιο-Ορολογία.....	39
3.1.4 Σύνταξη-μορφολογία.....	43
3.1.5 Γενικότερες Δυσκολίες.....	44
3.1.6 Ύφος Κειμένου.....	45
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	47

Εισαγωγή

Η εκπόνηση μιας μετάφρασης αποτελεί ταυτοχρόνως μία σπουδαία και δύσκολη υπόθεση. Έχοντας όλα τα εφόδια που μπορεί να συλλέξει ένας μεταφραστής, ξεκινά την αναζήτηση κατάλληλων λέξεων, φράσεων, συντακτικών δομών και μορφολογιών, αλλά και κοινών χαρακτηριστικών ανάμεσα στις πολιτιστικές πραγματικότητες των γλωσσών της μετάφρασης. Η μετάφραση θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι η ολοκληρωμένη και ακριβής απόδοση στην γλώσσα στόχο των πληροφοριών που μας δίνονται μέσω του κειμένου, από την γλώσσα του πρωτότυπου. Έτσι και εγώ, προσπάθησα να αποτυπώσω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, απόσπασμα του κεφαλαίου 1 του τόμου Ελληνικής Ναυτικής Ιστορίας που εκδόθηκε από τη Διεύθυνση Ιστορίας του Πολεμικού Ναυτικού από τα Ελληνικά στα Αγγλικά. Βασικός στόχος μου ήταν η όσο το δυνατόν ολοκληρωμένη αν όχι πλήρης αποτύπωση των πληροφοριών στην διεθνή γλώσσα των Αγγλικών από τα Ελληνικά, συμβάλλοντας στη γενικότερη προσπάθεια για μετάφραση του τόμου για να παραχωρηθεί ως δώρο σε επισήμους κτλ.

Το έργο επιλέχθηκε από μέρους μου, να χωριστεί σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος, παρουσιάζονται γενικές πληροφορίες, με μια σύντομη περιγραφή του περιεχομένου του αποσπάσματος. Στο δεύτερο μέρος γίνεται η παρουσίαση των δύο κειμένων με το μετάφρασμα να είναι πρώτο σε σειρά λόγω της εργασίας μου πάνω σε αυτό και το πρωτότυπο κείμενο να ακολουθεί. Στο τρίτο μέρος γίνεται εκτενής σχολιασμός του μεταφρασμένου κειμένου σε επίπεδο λεξιλογικό, συντακτικό και μορφολογικό καθώς επίσης, γίνεται παράθεση δυσκολιών που αντιμετωπίστηκαν κατά την μεταφραστική διαδικασία.

Θέλοντας να τονίσω της σημασία της εργασίας αυτής, θα ήθελα να αναφέρω πως η επιλογή εκπόνησης της εργασίας δεν ήταν δύσκολη απόφαση καθώς πρόκειται για την συμβολή στην μετάδοση κομματιού της ελληνικής ναυτικής ιστορίας σε ξένους ανθρώπους και πόσο μάλλον επισήμους. Κρίνεται από μέρους ως ένα εγχείρημα υψίστης σημασίας, τόσο για την πληροφόρηση των ξένων για την ιστορία και τις επιτυχίες μας όσο και για γενικότερα προσωπικούς λόγους, αποτελώντας, κατά κάποιο τρόπο, το πρώτο έργο μου ως μεταφραστή.

1. Μέρος Πρώτο

1.1 Σύντομη Περιγραφή

Το συγκεκριμένο απόσπασμα πραγματεύεται, αρχικά, τις Ναυτικές Δυνάμεις των Ελλήνων και των Οθωμανών (Τούρκων), την περίοδο του 1821, κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης και των πρώτων χρόνων αυτής. Επίσης, λόγος γίνεται για τον εξοπλισμό, τα πληρώματα και την κατάσταση των δύο αντίπαλων στρατοπέδων, κυρίως σε επίπεδο θάλασσας, με την ύπαρξη παρ' όλα αυτά, πληροφοριών που αφορούσαν στρατόπεδα, κάστρα και εκστρατείες. Γίνεται μια εκτενής ενημέρωση του αναγνώστη για το πόσο δυνατόν πρόσφορος ήταν ο δρόμος για την επιτυχία της Ελληνικής Επανάστασης, το πόσο σημαντικό ρόλο έπαιζε η θάλασσα και οι ναυτικές δυνάμεις που μας κατατάσσουν ανάμεσα στις καλύτερες παγκοσμίως, όπως και η ενημέρωση και οι περιγραφές μηχανισμών και πλοίων που χρησιμοποιούνταν και από τις δύο αντιμέτωπες πλευρές του πολέμου.

1.2 Στόχος του Κειμένου

Ο στόχος του κειμένου είναι η παράθεση των πληροφοριών και των γεγονότων που θα βοηθήσουν στην κατανόηση των ναυτικών εξελίξεων την περίοδο του 1821, που θα οδηγούσαν στην απελευθέρωση της Ελλάδας από τον Οθωμανικό ζυγό. Οι πληροφορίες μας παρατίθενται μέσω των γεγονότων που επηρέασαν την έκβαση της επανάστασης. Ιδιαίτερη βάση, χωρίς να προκαλεί έκπληξη, δίνεται στην περιγραφή των ελληνικών ναυτικών δυνάμεων, χωρίς όμως να αποκλείεται η περιγραφή και των τουρκικών δίνοντας έτσι μεγάλη βαρύτητα στην νίκη των ελληνικών δυνάμεων, λόγω της μικρότερης αριθμητικά ελληνικής δύναμης. Έτσι, φανερώνονται και τα καίρια χτυπήματα εναντίον των Τούρκων, λόγω του πάθους για την απελευθέρωση από τον ζυγό τους.

1.3 Είδος Κειμένου

Η αναγνώριση του κειμενικού είδους στοχεύει στη διευκόλυνση τόσο του δέκτη όσο και του παραγωγού, διότι μέσω της ομαδοποίησης και η ταξινόμησης των διαφόρων κειμένων επιτυγχάνεται η εξυπηρέτηση συγκεκριμένων επικοινωνιακών στόχων. Ο Jim Martin (1984) ορίζει το κειμενικό είδος ως: « μια σταδιακή, σκόπιμη, στοχοθετημένη διαδικασία, η οποία λεκτικοποιείται με γλωσσικά κυρίως κείμενα και αναπαριστά, σε ένα αφαιρετικό επίπεδο, τις γλωσσικές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται για την πραγμάτωση ποικίλων ειδών κοινωνικών στόχων.»

Το συγκεκριμένο κείμενο θα λέγαμε πως ανήκει στα πληροφοριακά και ιστορικά, καθώς κατά κύριο λόγο, παραθέτει πληροφορίες και ιστορικά γεγονότα του παρελθόντος, και συγκεκριμένα της Ελληνικής Επανάστασης. Το συγκεκριμένο κείμενο θα λέγαμε ότι ανήκει στα πληροφοριακά ή επεξηγηματικά κείμενα, διότι κατά κύριο λόγο παραθέτει πληροφορίες σχετικές με την πραγματικότητα. Το κείμενο μοιάζει να εμπεριέχει συστατικά από δύο υποκατηγορίες των πληροφοριακών κειμένων: α) τα περιγραφικά και β) τα κείμενα περιγραφής σειράς γεγονότων (Blackowicz & Ogle, 2008. Meyer & Poon, 2001. Cook & Meyer, 1988. Englert & Hiebert, 1984. Meyer & Freedle, 1984). Κυριαρχεί κυρίως η αναφορική λειτουργία της γλώσσας, ενώ είναι περιορισμένη η χρήση των επιθέτων και των σχημάτων λόγου.

2. Δεύτερο Μέρος

Ακολουθεί η παράθεση των δύο κειμένων (μεταφράσματος-πρωτότυπου) παρακάτω στο δεύτερο μέρος της εργασίας μου.

2.1 ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

PAGE 18

2. The Greek Maritime Forces in 1821

Until 1821, due to many incidents armed and ready crews were created. First of all, an important positive incident was the Treaty of Küçük Kaynarca⁷, which was allowing the Greek ships to sail with Russian flag. The easy transformation of merchantman ships to battleships contributed decisively to the best utilisation of the Treaty's terms, resulting to the commercial-financial profit of the Greeks.

Afterwards, during the Napoleonic Wars (1799-1815) the Greek seamen, successfully faced the English maritime blockade at the continental Europe, resulting to the operational improvement of the Greek fleet. The piracy, derived mostly from Algeria, Tunis and Morocco, contributed to that direction, because helped the creation of good fighting Greek crews for the ships' protection. Just before 1821, the Hellenic Navy was ready to play its versatile role to the Greek Revolution, which was mostly associated with:

- The rapid Revolution's transmission through Greece (it must be mentioned that the Greek area is really extensive with an enormous coastline and many islands).

CAPTION PAGE 19: Kimon of the commodore D.G. Kotemadis, National Historical Museum

⁷ Mazarakis-Ainian (2007:9) characteristically writes : With the Treaty of Küçük Kaynarca in 1774 and with the other Treaties between Russia and Ottoman Empire which followed, the rayahs took the advantage to raise the Russian flag on their ships. After the Treaty in 1779, for the neutralisation of the Russian influence, the clever and splendid commodore Hussein pasha gave equal advantages to the maritime islands and also permission for building bigger ships, but mostly the use of a special flag by the maritime islands' ships, the Graikoturkish (three horizontal zones, one blue in the middle and two reds over and under). It is said that Hussein pasha was coming from orthodox parents and as an infant was taken by the Ottomans.

- The protection of convoys, as well as the attack of the enemy fleet, which would attempt to land army in the Peloponnese when the Revolution erupts. At the same time, enemy's convoys and coasts would be attacked, increasing that way the blow to the enemy.
- The protection of the Greek maritime force centers, which are the enormous coastline and the numerous islands.

The most important islands, which were comprising with their ships the maritime force of the revolutionary Greece were Hydra, Spetses and Psara⁸. Although the Ministry of the Navy⁹ was established since 1822, it did not actually run the Navy because the ships did not belong to a Greek State¹⁰, but to private individuals, seamen of the islands.¹¹

More specifically, the organising and running system of the islands' fleets was as it follows: Each island appointed its own admiral and vice-admiral. Each admiral operated independently from the other islands' fleets and only when the fleets of the three islands (Hydra, Spetses, Psara) were cooperating, Hydra's admiral was recognised as the General Leader¹². First admirals who were appointed were: for Hydra was Iakovos Tompazis, for Spetses was Gikas Tsoupis and for Psara was Nikolaos Apostolis.

The main type of the revolutionary ships was paron, commonly known as brig¹³. It had an average 250 tons displacement, brought two tall masts¹⁴, with four and sometimes five square sails each. Its armament did not exceed the 20 guns of 12 liters. Bigger ships were used, which were equipped with three masts, with 500 tons displacement and they were called accordingly to their type as naves, naveles, gavares and pollakes. It is still mentioned the golette but also other types such as brigatini, goletbrig and mystiko. The biggest ships of Hydra were two, the three-masted of Tombazis with 20 guns of 12 liters and the Miaouli's one ketch with 18 guns of 12 liters. The remaining ships carried 10 to 14 guns usually of 9 liters.

⁸ From Moutzouris (1984:10) we derive the following information: The Greek "three-island" fleet was not numerically mean. The numerical strength of the three maritime islands that had borne the burden of the sea struggle during the first and the second years of the Revolution, ranged between 50-62 ships. In detail: Hydra had 21-26 ships, Spetses 15-20 and Psara 14-16. The men maritime force number is unknown. But, it is certain that the amount of money required every month for the fleet's maintenance raised to several thousand groats. According to an information [...] one million groats per month were required [...] The need to deal with the enormous costs required by the fleet made the three islands send representatives to other islands in order to collect money. The collected amounts, though, were very little.

⁹Konstas (1971), 32

¹⁰Lazaropoulos (1917), 436-53

¹¹Lazaropoulos (1936), 3-13

¹² See excerpt from the "Oath of the admirall who took charge of the captains of Hydra" : [...] *Because our Navy is united with the ships of the other two islands, I will work with them for the common purpose of the decision, which is taken in our war councils at any time [...]*

¹³ Corruption of the English word (same in French) Brig

¹⁴ Greek brigs were better than the Ottomans' at speed, which was accomplished with the best shipbuilding and the best fitting. The Greeks brought very tall masts with big square sails, in order to show a big sail surface in the wind. In that way, they were gaining high speeds.

3. The Ottoman Navy

The wars with Russia, apart from the bad consequences for the Ottoman Empire, had resulted in a proportion of armed and ready ships that had been able to hit the Greek War of Independence at its birth.

The Ottoman Fleet, which was anchored in Constantinople, numbered 4 three-decker and 13 two-decker of 74 guns, 7 frigates, 5 corvettes and some brigs. At any moment, those ships could be multiplied by shipbuilding at the shipyards of the Empire at Sinope, Constantinople, Mytilini and Alikarnassos, using the abundant raw materials from Anatolia and the Black Sea regions.

With the eruption of the Greek War of Independence, the big problem for the Ottoman Navy was the maritime crews, who were mainly recruited from the Aegean coasts and islands. The Ottomans were very good at battle either fighting on the deck with swords or filling the guns. They did not show the same performance at the maritime duties. From all the above, it can be understood that big confusion was caused inside the Ottoman Navy when the Greek War of Independence erupted due to the lack of Greek crews on Ottoman ships¹⁵.

However, when the Sultan asked for the fleets' assistance of the subordinated states of North Africa (Algeria, Tunis, Tripole), as well as the Egyptian Pasha Mehmet Ali (Mohamed Ali), resulting in their union with the sultanate (1824), the new experienced crews caused big trouble for the Greek Fleet.

The administration of the Ottoman Navy had the Captain Pasha, something similar to the General Navy Leader, who was appointed by the Sultan himself and was one of the greatest axioms in the Ottoman Empire. In addition to fleet's leadership, he also had the domination over the Aegean islands by collecting taxes and recruiting crewmembers. He also had two commanders under his commands, one of whom was called bey-captain (he had the supervision during the battleship and the fate of the vanguard), while the other was called riyal bey (who had the supervision of the rear yard). The Captain Pasha supervised the center.

CAPTION PAGE 21:The Captain Pasha Ali-Zade or Kara-Ali, the Ottoman Navy leader during the years of 1821,1822. He was responsible for the destruction of Chio. Old copperplate which was published by Rafemel in his book "Les Histoire des evenements de la Grèce", 1824

¹⁵Sfyroeras (1971), 110

4.The Fire ship

From all that have been said so far, it is conceivable that the Greek Fleet could not face the Ottoman in a fought battle because the Ottoman ships were larger and with longer gunshot. Also, the Ottoman fighters could exploit the height of their ships in order to board on the Greek ships. But the fate of the Greek Revolution was literally a matter of the Greek Fleet. The transports in the Aegean and the prevention of invasion of hostile troops on the Peloponnese had to be controlled at any cost, by the Ottoman Fleet.

The Greek Captains, from the very beginning, were directed to use a weapon, which had been already been used by the weaker Navies in order to make great damage: the fire ship. Its first use can be found back to antiquity. In the 5th BC century, the Syracusians used it against the Athenian Fleet. For its construction, the Greek seamen used brigs or smaller ships, in which the space between the deck and its underlying substrate was filled with gunpowder and incendiary materials along with resinous pine pieces for rapid ignition. On the deck, tanks were loaded with explosives. Finally, in various parts of the fire ship, pouches of resin or cans of naphtha and alcohol were lodged, while at the same time the ship's whole inner space was smeared with tar, alcohol and sulfur.

The Greek seamen used the fire ship not only for anchored fleets at night and day, but also during battleships. As soon as the Greek Admiral got the hang of the enemy fleet, commanded the fire ships to attack, which were approaching the enemy with a squadron escort of boats. The final stage of the attack was exclusively a matter of skill of the fire ship's captain, as he had to approach the enemy ship while he was protecting himself and his crew from the bullets of the enemy ship, to stick it and then board on the towed boat with his crew in order to escape.

CAPTION PAGE 22: "The brig Aris in Marseilles", when it was used as an educational tool. Maritime Greece, July 1998

1. A fire ship's deck layout: A,B,C,D openings on the deck and below each opening a grating for the fire's transmission.
2. A fire ship's substrate layout: E: gunpowder jars, B: sewer (drain-pipe) peripherally of the substrate, Aa: sewer (drain-pipe) peripherally of the substrate from the stern's gates, C: transverse communication sewers to the gunpowder jars, E: communication gates' sewers to a peripheral sewer.
3. A: small gates along the peritoneum, g: dip tubes, x: rope for boat's handling, l: scaffold from where they were putting the fire with a torch, P: cantilever, 1:ship's masts on which the sails were lifted, S: lifeboat. Nikodimos K.,(1989) "Memorandum for the construction of fire ships" (reprint) Maritime Inspection.

5. The most important events of the Naval Struggle in 1821

The exhibition of the most important events of the Naval Struggle of the Greek Revolution date by date:¹⁶

1821

From the islands, Spetses¹⁷ revolved first on March 26th and immediately offered to the Revolution their 53- ship fleet. Bouboulina herself, from Spetses, rushed with a flotilla equipped with her own money to seal the Nafplio Gulf off. However, because the fortress was impregnable by the sea, she got off and participated in the siege of Nafplio until its relinquishment on November 30th, 1822.

Spetses was followed by Psara on April 12th. With their flotilla immediately carried out daring actions against the Ottomans: They cut off the Ottomans' transports from Anatolia and Thrace to the Peloponnese, seized guns and military supplies from the coastal fortress, by which they fortified their city, they helped the uprising of the Chalkidiki's coastal cities and Pelion and finally, they helped the already rebelled Cassandra.¹⁸ On April 15th, Hydra rebelled, following the incitement of Captain Oikonomou¹⁹ and then the Cyclades, Samos and Kasos followed. Hydra's fleet admiral was elected Iakovos Tompazis, who served as General Leader in the combined operations of the three islands during the Revolution's first year.

The first great combined success of the Greek Fleet was the burning of an Ottoman two-decker ship and the first refutation of the Ottoman Fleet.

Caption Page 24: IAKOVOS TOMBAZIS, oil painting by D. Tsokos (1860) National Historical Museum

PAGE 25-CAPTION

Model of brig "Aris". It was built in 1807 in Venice and belonged to Hydrish Anast. Tsamado. It had a displacement of 350 tones and 16 cannons. The ship was known for its heroic exit from Navarino's bay on April 26th, in 1825. After the liberation, it was bought by the Greek Government and was named "Athena". In 1879, it was once again named "Aris" and was used for a maritime school for the production of Navy officers (before the establishment of the Hellenic Naval Academy). Due to lack of financial resources for its maintenance, in 1921, its honorary sinking was decided. Hellenic Naval Museum.

PAGE 26

¹⁶ See Gordon (2015), Moutzouris (1984), Simpsas (1974), Finley (1973), Conostas (1971), Spanos (1958), Sachtouris (1890), Orlandos (1869), Nikodimos (1862), Miaoulis (1833), see also the following : "History of the Greek Nation" (1975), vol. IB', Monuments of Greek History (1974), Written Articles of Attica's Prefecture (1972), Botasis (1954) [Reports of the French and English Governors of Naval Squadrons of the Anatolian the period of 1821-1828], The "Philokritos" Journal (1925), Historical Journals of the naval fighter An. Tsamados (1886), Archive of Psara A' (1821-1824)

¹⁷ Miaoulis (1833), 10

¹⁸ Miaoulis (1833), 15

¹⁹ Captain Antonis Oikonomou, in his attempt to put the people of Hydra in the Revolution, collided with the kotzabasides of the island. Paid with his own life this collision.

On May 24, the Greek Fleet met with an Ottoman two-decker ship in the south-east of Mytilene and some Greek ships attacked it with their guns, without damaging it because of their small caliber. The two-decker ship was forced to find some protection in the Ereso's port. The admiral of the three islands' fleet, then decided to blow it up with "brûlot" . Thus, the Greek Fleet, began the general cannonade of the two-decker ship and in the confusion made, Papanikolis from Psara²⁰ managed to stick its fire ship onto it, which exploded, leading over a thousand men to death.

The next day, the Ottoman flotilla consisting of a two-decker ship, three frigates, one corvette and two ketch came out of the Dardanelles and started sailing along the shores of Mytilene. The Greek Fleet attacked them with such a rush, that forced them to flee to the shores of Dardanelles under the protection of the fortresses there.

At the same time, the events in the Peloponnese and the failure of Omer Vrioni to reach the Ottoman Army in the area, in order to reinforce the Ottoman guards there, because of the resistance of the chieftains of the Central Greece, prompted the Sublime Porte to the decision to remobilise the Ottoman Fleet and to assign the leadership to Ismail-Gibraltar. His mission was to sail to Peloponnese and reinforce the Ottoman guards there.

The Ottoman Fleet resupplied the fortresses of Methoni and Koroni, while also destroyed the maritime blockade of Patras. The Greek Fleet tried to block him without success. However, the biggest blow was the sudden attack by the Ottomans on Galaxidi, which was supplying with food the soldiers in Patras and Amphissa. This resulted in the destruction of the city and the capture of its fleet which consisted by 34 ships.²¹

During the same period, 20 ships, from Hydra, bombed Nafplio from the sea in order to support the army's operations. Significant contribution to the Naval Struggle, apart from the three islands, also had other maritime forces. Some of them were Skiathos, Skopelos and Limnos, but also various coastal cities such as Kymi and Galaxidi.

The operations of the Greek Fleet had succeeded in the spreading of the Revolution to most of the Aegean's islands in the supply blocking of the coastal fortresses and in the transporting of the Ottoman troops to the Peloponnese in the cancellation of the attacking enemy plans against Samos, and finally the moral raising of the rebellious Greeks because of the successive confrontation of the superior Ottoman Fleet.

²⁰ See historical Journals of the Greek Naval fighter's journal An. Tsamado (1886), 36, Miaoulis(1833),17

²¹Miaoulis (1833), 20

CAPTION 1: The admiral Antonis Oikonomou paid with his own life the collision with the kotzabasides of Hydra in order to put the island in the Greek War of Independence.

CAPTION 2: Tompazi's "Terpsichori", National Historical Museum

PAGE 28

1822

Seeing that the most fortresses in Peloponnese had fallen into the hands of the enemy, the Sultan decided that the Ottoman Fleet had to act decisively in order to save the last fortresses they occupied, namely Nafplio, Methoni, Koroni and Patras. This fleet, after preparations, sailed from the Dardanelles (January 1822), under the commands of the admiral Pepe Ali. Its purpose was to supply those fortresses there and also to land troops. The Ottoman ships were 70, carrying 4.000 soldiers. Some of them came from Egypt, Algeria and Tunis, led by Ismail Gibraltar.²²

After Ismail Gibraltar resupplied the Methoni's fortress, he moved against the fortress of Neokastro-Navarino, but he failed to recapture it. Then, he sailed to Patras, where he landed 20 lowland guns. The Greek Fleet, consisting of 27 ships from Hydra (under the commands of Andreas Miaoulis, who replaced Tombazis), 20 ships from Spetses, under Gkikas, and 16 ships from Psara, under Nikolaos Apostolis, immediately started in order to face the enemy fleet at Patras. As a result of this daring move was the Battleship of Patras, the first real flocking battleship between the Greek and the Ottoman Fleets, which was conducted exclusively with the artillery.

PAGE 29

²²Miaoulis (1833), 25

The battleship lasted for six hours. The brilliance of Miaoulis²³ shone in this battle, because the Greek naval maneuvers terrorised the Ottomans and forced them to flee to the British held, Zante. Although, both fleets had suffered great damages, it was the Ottoman which completely lost its morale. As it had exploited the night to anchor in Zante, it exploited also the night so as to leave the place, after the Greek Fleet had anchored in Katakolo, for its surveillance. Many fighters distinguished in this battle, such as George Sachtouris, Anastasios Tsamados, Antonis Kriezis, Manolis Tombazis, Gkikas Tsoupis and Nikolaos Apostolis.

But with this victory, a great blow was dealt, the destruction of Chios. People of Chios revolted in March 1822, after the incitement of the leader of Samos, Lykourgos Logothetis, who had under his commands 2.500 men. This action was an initiative of Logothetis without consulting the Revolutionaries and without the necessary assistance of the Greek Fleet. This had devastating consequences. The Sultan responded immediately by sending 12 large warships and 60 troopships under the commands of Ali Zade, who was also called Kara Ali because of his brutality. He disembarked his army on the island and the massacres and looting which followed, are causing disgust.²⁴

At the end, Ali Zade, paid with his own life, as two fire ships, the one under Konstantinos Kanaris from Psara and the other under Andrea Pipino from Hydra, headed to Chios. The one of Kanaris, was attached to the flagship, destroying it completely and leading to death the bloodthirsty commodore, Ali Zade. The Pipino's one, was attached to a two-decker ship but the Ottoman managed to extinguish the fire.

In June 1822, the Sultan decided to give to the Greek War of Independence the final blow. He launched from Larissa a large army of 22.000 walking men, 8.000 horsemen and a large number of guns and cargo ships under the commands of Dramalis. The well known Dramalis expedition initially caused terror at the Greek Leadership. Then, it was decided to be dealt as it follows: Ypsilantis was fortified in Argos and Kolokotronis set up his headquarters at the Lerna's Mills and ordered all the fields to be burnt.

PAGE 30

²³See historical journals of *Greek Battleships in 1821, of the An. Tsamados journals* (1886), 64

²⁴Miaoulis (1833), 27. There is clearly stated that the Greek Fleet did not be in time for Chios due to the lack of money. The lack of money in the Greek Fleet would subsequently intensify with significant consequences for the Naval Struggle. The kotzabasides of Hydra wrote on April 7, 1822 to the people from Chios who immigrated to Mykonos: "*We were out of money in the war, which a year before we kept alive with our own spending against the maritime Ottoman forces, and what we had to put in so as to help, we did it also in this expedition (meaning Chios)*" See Moutzouris (1984), 10

The Battleships at the Gulf of Argoliko and near Spetses

Explanatory Memorandum

Battleship at the Gulf of Argoliko and near Spetses

Date: 8-15 September 2822

Enemies: The Greek Fleet, under Andreas Miaoulis, consisting of 53 brigs and 12 fire ships. The Ottoman Fleet, under Mehmet Pasha, consisting of 86 ships (frigates, corvettes, brigs). Some Egyptian ships took part in the battleship with the Ottoman Fleet.

Ottoman Fleet's purpose was to supply and reinforce the besieged guard of Nafplio and thereafter to attack against Spetses and Hydra.

1: Disposition of the main body of the Greek Fleet, between Spetses and the peninsula of Hermioni in a cascade formation, in three parallel lines of 6 ships and 2 fire ships each. The Greek ships were covered by the coastal artillery of Spetses.

2: Greek Fleet's part at the islets, near Hydra, pretending retreat in order to pull the enemy into the straits.

3: Ottoman Fleet squadron moves aggressively against the main Greek force so as to enter the Argoliko (September 8- first attempt).

4: Ottoman Fleet squadron attempts to attack the pretending retreat part of the Greek Fleet (September 8).

5: Two fire ships, the Pipino's and Barbatsi's, attack, Pipino's against a large Algerian frigate and Barbatsi's against an enemy flagship causing serious damages to both ships.

6: Enemies attempt to sail to Argoliko for second time, through the southern crossing of Spetses (September 10).

7: The Ottoman Fleet, after its entering deeply into the Gulf, is being pursued by the Greek, under Miaoulis.

8: The enemy fleet, due to the Greek's rush, inverts and tries to leave the gulf, leaving behind a brig with an Austrian flag, full of supplies for the besieged of Nafplio.

9: The abandoned enemy brig

10: Two fire ships, which had ambushed near the Tolo islet, attack against the Austrian bvrig and capture it.

11: The head of the enemy's fleet is attacked during the afternoon of September 10, by the Greek under Miaoulis. The night caused fight's stop.

12,13,14: Ottoman fleet's routes south of Spetses and unsuccessful attempts of entering the Gulf (September 11-15)

15: Ottoman ship, which detached from the main body of the enemy fleet, is captured.

16: The Ottoman Fleet returns to its base.

PAGE 32

Dramalis lost time by besieging Argos, which he could not capture because of the Ottoman Fleet's weakness to rush for help, obstructed by the Greek.²⁵ At the same time, Kolokotronis recruited 5.000 men. Dramalis realized that he could not capture Argos because of the severe food shortage, as Kolokotronis had burnt all the fields' so, he decided to not to continue for Tripolis, but to return to Korinthos. But when his army was passing through the straits of Dervenakia, he was ambushed by Kolokotronis and the Revolutionaries, resulting to his army complete decimation.

After Dramali's defeat, the immediate departure of the Ottoman Fleet with 87 ships under Mehmet Pasha was decided, in order to supply Patra's fortress and then to provide supplies and troops to the Nafplio's fortress. The Greek Fleet, consisting of 50 ships and 12 fire ships, sailed and took position in the Argolic Gulf between the enemy and Nafplio. Important for the upcoming victory was the contribution of Admiral Andreas Miaoulis, who forced the Ottoman Fleet to battle in the strait of Spetses-Argolis, where the Ottomans could not exploit all of their numerical superiority. After many days of battle, the enemy fleet finally fled without giving any help to the Nafplio's guard.²⁶

Year 1822 was very important for the Naval Struggle, as well as for the Greek War of Independence, in general. It clearly showed the Ottoman Empire's inability to suppress the Revolution, even though there were no more distractions (end of the war against the Ali Pasha, end of the war in Moldova). In particular, its weakness to regain control of the Aegean, forced it to send army through land, which was exhausted by the guerilla of the Revolutionaries. This weakness was immediately known to English, who announced to the people of Hydra that the Greek ships had the right of naval boarding on the English ships, which was the first international recognition of the Revolution.²⁷

²⁵Miaoulis (1833), 29-30

²⁶ At the beginning of the treaty [surrender], it was stated that *the fortress of Nafplio, besieged enough time by the Greek military forces, due to suffering all the adversity [...] was forced to surrender*. The terms of the surrender followed, according to which the Greek Administration promised the Ottomans of the fortress the safety of their lives and undertook to transport them to Thessaloniki with seven ships (those of Lazaros Kountouriotis, Manolis Tompazis, Stamatis Boudouris, Ioannis Orlanos, Anagnostis Papamanolis, Dimitrios Voulgaris and Hadji-Yanni Mexi), to provide them with clothes and travel expenses and to pay the ships' fare that would transport them. The Ottomans would hand over all of their weapons and ammunition, as well as their personal property. Other articles determined the details that showed the Greeks' Respect for the human dignity and revealed how much developed was, even in times of war, the humanism among the militants of 1821. The Greeks respected the treaty on the fate of the Ottomans who finally moved to Anatolia. See history of the Gree Nation (1975), volume IB, 260.

²⁷ Statements of the British Foreign Secretary G. Canning and the British frigate commander Andrian Hamilton. See Hisory of the Greek Nation (1975), volume IB, 288. Miaoulis(1833),35

Left: Type of a Greek captain at the Naval Struggle in 1821. Drawing by Giannis Manolis

Right: Type of a Greek seaman. Drawing by Giannis Manolis

2.2 Πρωτότυπο Κείμενο

Όταν η επέκταση του κράτους διεκόπη, δεν υπήρξε μια ιδεολογία να αντικαταστήσει την ιδεολογία του παγκόσμιου ισλαμικού κράτους (*daru 'l-islam*). Η άρχουσα οθωμανική τάξη με τη νομαδική-πολεμική προέλευσή της διακρίθηκε στον στρατό και τη διοίκηση, αλλά αδυνατούσε να ανταποκριθεί στον επιχειρηματικό τομέα, με αποτέλεσμα ο πλούτος της αυτοκρατορίας να συγκεντρωθεί στα χέρια των υπόδουλων χριστιανικών λαών, ιδίως των Αρμενίων και των Ελλήνων,⁴ αλλά και των Εβραίων. Αυτή η διαδικασία λάμβανε χώρα παράλληλα με άλλες κοινωνικές και οικονομικές παθογένειες, όπως η φυγή των χωρικών προς τις πόλεις,⁵ η διαφθορά, αλλά και η σταδιακή αφύπνιση των εθνικών συνειδήσεων.

Από την άλλη πλευρά, οι εξωτερικοί εχθροί της Αυτοκρατορίας (Αυστρία, Ρωσία και, γενικά, τα τότε κράτη της Δύσης) όχι μόνο επιβουλεύονταν τα εδάφη της, αλλά και αναμειγνούνταν στα εσωτερικά της ζητήματα, εκμεταλλευόμενοι τη δυσφορία των υπόδουλων λαών, τους οποίους καλούσαν συχνά σε επαναστάσεις.⁶

2. Οι Ναυτικές Δυνάμεις των Ελλήνων το 1821

Μέχρι το 1821 πολλά γεγονότα στάθηκαν αφορμή για τη δημιουργία ετοιμοπόλεμων πληρωμάτων. Πρώτα από όλα, σημαντικό θετικό γεγονός υπήρξε η συνθήκη Κιουτσούκ-Καϊναρτζή,⁷ η οποία επέτρεπε στα ελληνικά καράβια να πλέουν με ρωσική σημαία. Η εύκολη μετατροπή των εμπορικών πλοίων σε πολεμικά συνετέλεσε αποφαστικά στην καλύτερη αξιοποίηση των όρων της συνθήκης, με αποτέλεσμα την εμπορική-οικονομική ωφέλεια των Ελλήνων.

Ακολούθως κατά τη διάρκεια των Ναπολεόντειων Πολέμων (1799-1815), οι Έλληνες ναυτικοί αντιμετώπισαν με επιτυχία τον ναυτικό αποκλεισμό των Άγγλων στην ηπειρωτική Ευρώπη, με αποτέλεσμα την επιχειρησιακή βελτίωση του ελληνικού στόλου. Προς αυτή την κατεύθυνση συνέβαλε και η πειρατεία, προερχόμενη κυρίως από την Αλγερία, την Τύνιδα και το Μαρόκο, καθώς αυτή συνετέλεσε στη δημιουργία αξιόμαχων ελληνικών πληρωμάτων για την προστασία των καραβιών.

Στις παραμονές του 1821, το Ελληνικό Ναυτικό ήταν έτοιμο να διαδραματίσει τον πολύπλευρό του ρόλο στην Επανάσταση, ο οποίος είχε κυρίως να κάνει με τα εξής:

- Την ταχύτατη διάδοση της Επανάστασης σε όλη την Ελλάδα. (Πρέπει να σημειωθεί ότι ο ελλαδικός χώρος είναι ιδιαίτερα εκτεταμένος με τεράστια ακτογραμμή και πολλά νησιά).

4 Ευελπίδης (1950).

5 Antoniadis-Bibicou (1965), 365-379.

6 Ιστορία του Έθνικου Έθνους (1975), τόμος ΙΑ', 408-416.

7 Ο Μαζαράκης-Αινιάν (2007: 9) γράφει χαρακτηριστικά: Με τη Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή το 1774 και με τις άλλες συνθήκες Ρωσίας και Πύλης που ακολούθησαν, οι ραγιάδες αποκτήσαν το δικαίωμα να υψώνουν τη ρωσική σημαία στα καράβια τους. Μετά τη συνθήκη του 1779, προς ουδετέρωσιν της ρωσικής επιρροής, ο ευφυής και μεγαλοπρεπής στόλαρχος Χουσεΐν πασάς παραχώρησε ανάλογα προνόμια στις ναυτικές νήσους, καθώς και άδεια κατασκευής μεγαλύτερων πλοίων, αλλά κυρίως τη χρήση ιδιαίτερης σημαίας, από τα πλοία των νήσων, της Γραικοτουρκικής (τρεις οριζόντιες ζώνες, μια κίτρινη στο μέσον και δύο ερυθρές επάνω και κάτω). Λέγεται ότι ο Χουσεΐν πασάς κατήγετο από γονείς χριστιανούς και ότι νήπιο ακόμα είχε αρπάξει από τους Τούρκους.

Το Κίμων του πλοίαρχου Δ. Γ. Κριεμάδη. Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο.

- Την προστασία των εφοδιοπομπών όπως και την προσβολή του εχθρικού στόλου, ο οποίος θα προσπαθούσε με την έκρηξη της Επανάστασης να αποβιβάσει στρατό στην Πελοπόννησο. Παράλληλα, θα γινόταν η προσβολή εχθρικών νηοπομπών και αικτών, μεγάλωνοντας έτσι το πλήγμα στον εχθρό.
- Την προστασία των ελληνικών κέντρων ναυτικής ισχύος, δηλαδή την τεράστια ελληνική ακτογραμμή και τα πολυάριθμα νησιά.

Τα σημαντικότερα νησιά που με τα πλοία τους συγκροτούσαν τη ναυτική δύναμη της επαναστατημένης Ελλάδας ήταν η Ύδρα, οι Σπέτσες και τα Ψαρά.⁸ Αν και από το 1822 είχε ιδρυθεί το *Μίνιστέριον των Ναυτικών*,⁹ εντούτοις δεν διοικούσε πραγματικά το Ναυτικό, διότι τα πλοία δεν ανήκαν σε κάποιο ελληνικό κράτος,¹⁰ αλλά σε ιδιώτες, ναυτικούς των νησιών.¹¹

Πιο συγκεκριμένα, το σύστημα οργάνωσης και διοίκησης των στόλων των νησιών είχε ως ακολούθως: Κάθε νησί όριζε δικό του ναύαρχο και αντιναύαρχο. Κάθε ναύαρχος λειτουργούσε ανεξάρτητα από τους στόλους των άλλων νησιών και μόνο όταν οι στόλοι των τριών νησιών (Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά) συνεργάζονταν, αναγνωριζόταν ο ναύαρχος της Ύδρας ως γενικός αρχηγός.¹² Πρώτοι ναύαρχοι ορίστηκαν στην Ύδρα, ο Ιάκωβος Τομπάζης, στις Σπέτσες, ο Γκίκας Τσούπης και στα Ψαρά, ο Νικόλαος Αποστόλης.

Ο κύριος τύπος των πλοίων της Επανάστασης ήταν ο *πάρων*, κοινώς *μπρίκι*.¹³ Είχε κατά μέσο όρο εκτόπισμα 250 τόνων, έφερε δύο ιστούς εξαιρετικού ύψους,¹⁴ με τέσσερα και ενίοτε πέντε τετράγωνα ιστία ο καθένας. Ο οπλισμός του δεν ξεπερνούσε τα 20 πυροβόλα των 12 λίτρων. Χρησιμοποιήθηκαν και μεγαλύτερα πλοία, τα οποία ήταν τριστυλα, εκτοπίσματος 500 τόνων και καλούνταν αναλόγως του είδους τους *ιάβεσ*, *ναβέτες*, *γαβάρες* και *πολλάκες*. Ακόμη αναφέρεται η γολέττα, αλλά και άλλοι τύποι όπως το *μπριγκαντίνι*, το *γολεττόμπρικο* και το *μύντικα*. Τα μεγαλύτερα πλοία της Ύδρας ήταν δύο, το *πικάταρτο* του Τομπάζη με 20

8 Από τον Μουτζούρη (1984: 10), αντλούνται οι εξής πληροφορίες: Ο ελληνικός «τρινήσιος» στόλος δεν ήταν ενκαταφρόνητος αριθμητικά. Η αριθμητική δύναμη των τριών ναυτικών νησιών που είχαν ερωμασθεί το βάρος του θαλάσσιου αγώνα κατά το πρώτο και δεύτερο έτος της Επανάστασης, καμινούταν μεταξύ 50 και 62 πλοίων. Αναλυτικά: η Ύδρα είχε 21-26 πλοία, οι Σπέτσες 15-20 και τα Ψαρά 14-16. Η ναυτική δύναμη σε άνδρες δεν μας είναι γνωστή. Είναι όμως βέβαιο πως το απαιτούμενο κάθε μήνα ποσό για την συντήρηση του στόλου ανερχόταν σε πολλές χιλιάδες γρόσια. Κατά μία πληροφορία [...] απαιτούνταν το ποσό των ενός εκατομμυρίου γροσίων κατά μήνα. [...]. Η ανάγκη για την αντιμετώπιση των τεράστιων δαπανών, που απαιτούσε ο στόλος, έκανε τα τρία νησιά να στέλνουν αντιπροσώπους στα λοιπά νησιά για την είσπραξη χρημάτων. Τα εισπραττόμενα όμως ήταν ελάχιστα.

9 Κώνστας (1971), 32.

10 Λαζαρόπουλος (1917), 436-53.

11 Λαζαρόπουλος (1936), 3-13.

12 Βλ. απόσπασμα από τον Όρκο το έλεγχθέντος ναύαρχου υπό των καπετάναιων Ύδριατών: [...] Επειδή το ναυτικόν μας είναι ήνωμένον με τὰ πλοία των άλλων δύο νήρων, να συνεργώ μετ' αὐτῶν εἰς τὸν κοινόν σκοπὸν κατὰ τὴν ἀπόφασιν, ἥτις θέλει γίνεσθαι εἰς τὰ πολεμικά μας συμβούλια κατὰ καιρούς [...].

13 Παραφθορά της αγγλικής λέξης (πανομοιότητα στα Γαλλικά) *Brig*.

14 Οι ελληνικοί πάρων κυπερεῖχαν των οθωμανικών κατά την ταχύτητα, η οποία επενεργαζόταν με την καλύτερη ναυπήγηση του σκάφους και τον καλύτερο εξοπλισμό. Οι ελληνικοί έφεραν πολύ υψηλούς ιστούς με μεγάλα τετράγωνα ιστία, για να παρουσιάζουν στον άνεμο μεγάλη επιφάνεια ιστιοφορίας. Έτσι, αποκτούσαν μεγάλη ταχύτητα.

πυροβόλα των 12 λίτρων και το δικάταρτο του Μισούλη με 18 πυροβόλα των 12 λίτρων. Τα υπόλοιπα πλοία έφεραν 10 έως 14 πυροβόλα, συνήθως των 9 λίτρων.

3. Το Οθωμανικό Ναυτικό

Οι πόλεμοι με τη Ρωσία, πέρα από τις κακές συνέπειες που είχαν για την Οθωμανική Αυτοκρατορία, είχαν ως αποτέλεσμα αυτή να διατηρεί ένα ποσοστό ετοιμοπόλεμων πλοίων, τα οποία είχαν τη δυνατότητα να πλήξουν την Επανάσταση στη γέννησή της.

Ο Οθωμανικός Στόλος, ο οποίος βρισκόταν αγκυροβολημένος στην Κωνσταντινούπολη, αριθμούσε 4 πρίκροτα και 13 δίκροτα των 74 πυροβόλων, 7 φρεγάτες, 5 κορβέτες και κάποιους πάκωνες. Τα πλοία αυτά ανά πάσα στιγμή μπορούσαν να πολλαπλασιαστούν με τη ναυπήγηση σκαφών στα ναυπηγεία της Αυτοκρατορίας στη Σινώπη, την Κωνσταντινούπολη, τη Μιτιλήνη και την Αλικαρνασός, χρησιμοποιώντας τις άφθονες πρώτες ύλες από τις περιοχές της Μικράς Ασίας και του Εύξεινου Πόντου.

Με την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης, το μεγάλο πρόβλημα για το Οθωμανικό Ναυτικό ήταν τα ναυτικά πληρώματα, τα οποία στρατολογούνταν κυρίως από τα παράλια και τα νησιά του Αιγαίου. Οι Οθωμανοί ήταν πολύ καλοί στη μάχη είτε πολεμούσαν στο κατάστρωμα με τη σπάθη είτε γέμιζαν τα πυροβόλα. Στα ναυτικά καθήκοντα δεν σημείωναν τις ίδιες υψηλές επιδόσεις. Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι προκλήθηκε μεγάλη σύγχυση στο Οθωμανικό Ναυτικό όταν ξεσπάσει η Ελληνική Επανάσταση λόγω της έλλειψης ελληνικών πληρωμάτων στα οθωμανικά πλοία.¹⁵

Ωστόσο, όταν ο σουλτάνος ζήτησε τη βοήθεια των στόλων των υποτελών σε αυτόν κρατών της Βορείου Αφρικής (Αλγερία, Τύνιδα και Τρίπολη), καθώς και του Πασά της Αιγύπτου Μεχμέτ-Αλή (Μοχάμετ Αλί) με αποτέλεσμα την ένωσή τους με τον σουλτανικό (1824), τα νέα έμπειρα πληρώματά τους προκάλεσαν μεγάλο πρόβλημα στον Ελληνικό Στόλο.

Τη διοίκηση του Οθωμανικού Ναυτικού την είχε ο καπουδάν/καπετάν Πασάς, κάτι αντίστοιχο με τον γενικό Αρχηγό του Ναυτικού, ο οποίος διοριζόταν από τον ίδιο τον σουλτάνο και αποτελούσε ένα από τα μεγαλύτερα αξιώματα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Εκτός από την αρχηγία του στόλου, είχε και την επικυριαρχία στα νησιά του Αιγαίου με την είσπραξη των φόρων και τη στρατολόγηση των κληρωτών ναυτικών πληρωμάτων. Είχε επίσης υπό τις διαταγές του δύο υπαρχηγούς, από τους οποίους ο ένας ονομαζόταν καπετάν μπέης (είχε τη διοίκηση κατά τη διάρκεια της ναυμαχίας και τη μοίρα της εμπροσθοφυλακής), ενώ ο άλλος ονομαζόταν ριαλά-μπέης (διοικούσε την οπισθοφυλακή). Ο καπουδάν πασάς επόπτευε το κέντρο.

Ο Καπουδάν Πασάς Αλή-Ζα-δέ ή Καρά Αλής, αρχηγός του Οθωμανικού Στόλου στο Αιγαίο κατά τα έτη 1821, 1822. Υπεύθυνος για την καταστολή της Χίου. Παλαιά χαλκογραφία που δημοσιεύτηκε από τον Ραφενέλ στο βιβλίο του *Les Histoire des evenements de la Grèce*, 1824.

¹⁵ Σφουρδέρας (1971), 110.

4. Το Πυρπολικό

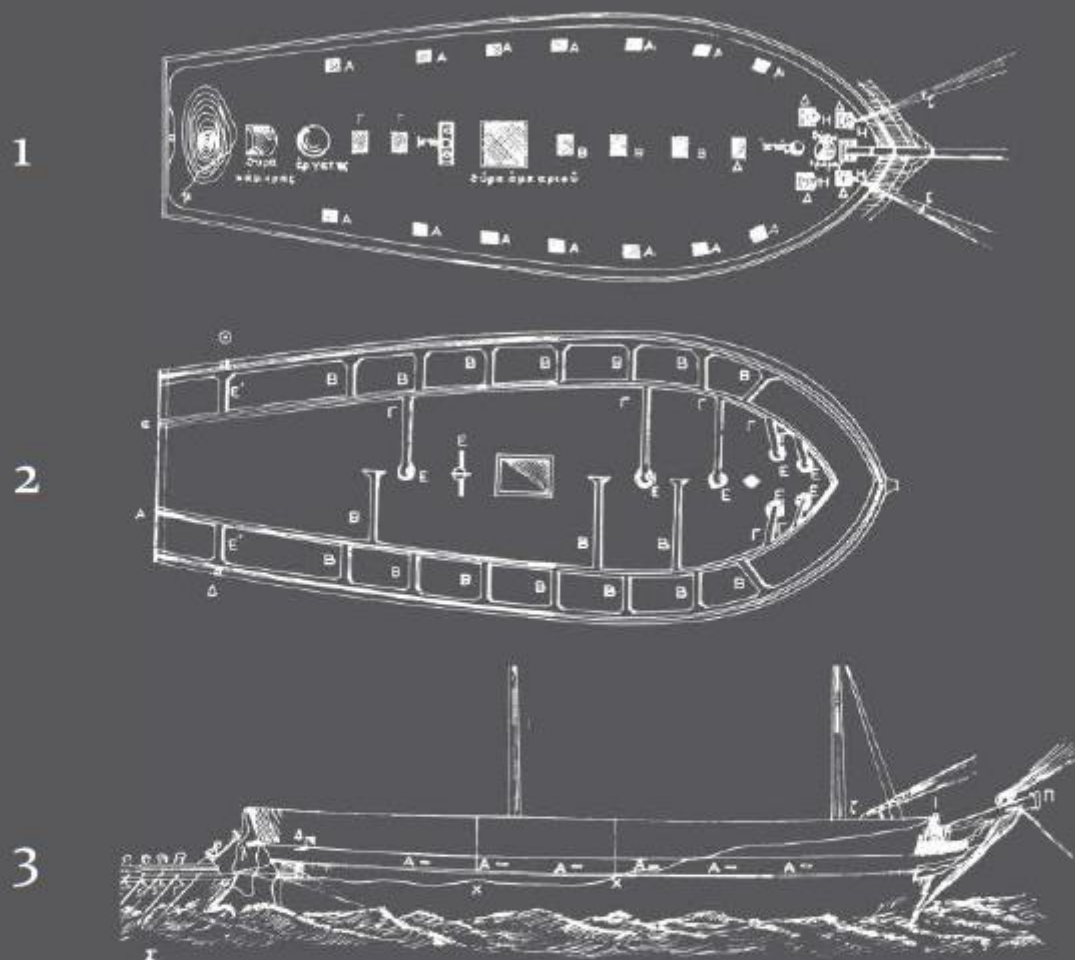
Από όλα όσα έχουν λεχθεί μέχρι στιγμής, γίνεται αντιληπτό ότι ο Ελληνικός Στόλος δεν θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τον Οθωμανικό σε μια έκ παρατάξεως μάχη, διότι τα οθωμανικά πλοία ήταν μεγαλύτερα και με πυρπολικό μεγαλύτερου βεληνεκούς. Ακόμη, οι Οθωμανοί μαχητές θα μπορούσαν να εκμεταλλευθούν το ύψος των πλοίων τους για να κάνουν ρεσάλτο στα ελληνικά. Η τύχη όμως της Ελληνικής Επανάστασης ήταν στην κυριολεξία θέμα του Ελληνικού Στόλου. Έπρεπε πάση θυσία να ελεγχθούν οι μεταφορές στο Αιγαίο και να εμποδιστεί η αποβίαση εχθρικών στρατευμάτων στην Πελοπόννησο από τον Οθωμανικό Στόλο.

Οι Έλληνες Καπεταναίοι λοιπόν, από την αρχή προσανατολίστηκαν στη χρήση ενός όπλου, το οποίο είχε ήδη χρησιμοποιηθεί από πιο αδύναμα Ναυτικά για να πλήξουν ισχυρότερα: το πυρπολικό. Η πρώτη χρήση του απαντάται στην αρχαιότητα. Τον 5^ο αι. π.Χ., οι Συρακούσιοι το χρησιμοποίησαν εναντίον του Αθηναϊκού Στόλου. Για την κατασκευή του οι Έλληνες ναυτικοί χρησιμοποιούσαν πάρονες ή και μικρότερα πλοία, στα οποία ο χώρος μεταξύ του καταστρώματος και του κάτω απ' αυτού υποστρώματος γεμιζόταν με πυρίτιδα και εμπρηστικές ύλες μαζί με τεμάχια ρητινώδους πύκης για ταχεία ανάφλεξη. Στο κατάστρωμα, τοποθετούνταν βυτία με εκρηκτικές ύλες. Τέλος, σε διάφορα μέρη του πυρπολικού εναπόθεταν ασκούς με ρητινή ή δοχεία με νάφθα και οινόπνευμα, ενώ παράλληλα άλειφαν με πίσσα, οινόπνευμα και θείο όλο το εσωτερικό του πλοίου.

Οι Έλληνες ναυτικοί χρησιμοποιούσαν το πυρπολικό όχι μόνο σε αγκυροβολημένους στόλους νύχτα και μέρα, αλλά και κατά τη διάρκεια ναυμαχιών. Μόλις ο Έλληνας ναύαρχος έπαιρνε τον αέρα από τον αντίπαλο στόλο, διέταζε να επιτεθούν τα πυρπολικά, τα οποία πλησίαζαν τον εχθρό συνοδεύει μοίρας σκαφών. Το τελευταίο στάδιο της επίθεσης ήταν αποκλειστικά θέμα δεξιότητας του κυβερνήτη του πυρπολικού, καθώς έπρεπε να πλησιάσει το εχθρικό πλοίο προστατεύοντας τον ίδιο και το πλήρωμά του από τις σφαίρες του πληρώματος του εχθρικού σκάφους, να το καλλήσει και κατόπιν να ανέβει αυτός και το πλήρωμά του στη ρυμουλκούμενη βάρκα προς διαφυγή.

Το μπράκι Αρης στη Μασσαλία το 1884, όταν χρησιμοποιούνταν ως εκπαιδευτικό.
Ναυτική Ελλάδα, Ιούλιος 1998.

1. Κάτοψη και ταστρώματος πυρπολακού: Α, Β, Γ, Δ: σπές στο κατάστρωμα (ροόμποι) και κάτω από καθέμία σχάρες για τη μετάδοση του πυρός.

2. Κάτοψη υποστρώματος πυρπολακού: Ε: πάβλοι πυρτίδος, Β: σχετός (λοόκι) περιφερεικώς υποστρώματος, Α: σχετός (λοόκι) περιφερεικώς υποστρώματος εκ θυρίδων πρόμνης, Γ: εγκαρσίοι σχετοί συγκοινωνίας προς τους πάβλους της πυρτίδος, Ε': σχετοί συγκοινωνίας θυρίδων προς περιφερικό σχετό.

3. Α: μικρές θυρίδες κατά μήκος του περιποναίου, Ζ: σφάλινες (προόμπτες), χ: πάρολκος για τον χειρισμό της λέμβου, Λ: ικρίωμα (σκαλακιό) από όπου έβραζαν το πυρ με τον δειυό, Π: πρόβολος, Ε: ιστοί του σκάφους στους οποίους ανέβαιναν τα ιστία, Σ: σωπήτρια λέμβος, Νικόδημος, Κ., (1989) «Υπόμνημα περί κατεσκευής πυρπολακών», (ανάτ ύπωση) Ναυτική Επιθεώρηση.

5. Τα σημαντικότερα γεγονότα του Ναυτικού Αγώνα του 1821

Ακολουθεί η έκθεση των σημαντικότερων γεγονότων του Ναυτικού Αγώνα της Ελληνικής Επανάστασης ανά χρονολογία:¹⁶

1821

Ιάκωβος Τομπάζης. Ελαιογραφία του Δ. Τσόκου (1860), Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο.

Από τα νησιά, πρώτες επαναστάτησαν οι Σπέτσες¹⁷ στις 26 Μαρτίου, και αμέσως προσέφεραν στην Επανάσταση τον αποτελούμενο από 53 πλοία στόλο τους. Η ίδια η Σπετειώτισσα Μπουμπουλίνα έσπενε με στολίσκο εξοπλισμένο με δικά της χρήματα να αποκλείσει τον Κόλπο του Ναυπλίου. Επειδή όμως το φρούριο ήταν απόρρητο από τη θάλασσα, ανέβηκε στη στεριά και συμμετείχε στην πολιορκία του Ναυπλίου μέχρι την παράδοσή του στις 30 Νοεμβρίου του 1822.

Τις Σπέτσες ακολούθησαν τα Ψαρά, στις 12 Απριλίου. Με τον στολίσκο τους προέβησαν αμέσως σε παράπολμες ενέργειες κατά των Οθωμανών: απέκοψαν τις μεταφορές των Οθωμανών από τη Μικρά Ασία και τη Θράκη προς την Πελοπόννησο, κατέλαβαν πυροβόλα και πολεμικά εφόδια από επάκτιο φρούριο, με τα οποία οχύρωσαν την πόλη τους, βοήθησαν στην εξέγερση των παραλιακών πόλεων της Χαλκιδικής και του Πηλίου και τέλος βοήθησαν την ήδη επαναστατημένη Κασοάνδρα.¹⁸ Στις 15 Απριλίου, επαναστάτησε και η Ύδρα μετά την προτροπή του πλοίαρχου Οικονόμου¹⁹ και ακολούθησαν οι Κυκλάδες, η Σάμος και η Κάσος. Ναύαρχος του υδραϊκού στόλου εκλέχθηκε ο Ιάκωβος Τομπάζης, ο οποίος στις συνδυασμένες επιχειρήσεις των στόλων των τριών νησιών διέτελεσε και Γενικός Αρχηγός κατά το πρώτο έτος της Επανάστασης.

Η πρώτη μεγάλη συνδυασμένη επιτυχία του Ελληνικού Στόλου είχε να κάνει με την πυρπόληση οθωμανικού δικρότου και την πρώτη απόκρουση του Οθωμανικού Στόλου.

16 Βλ. Γκόρντον (2015)· Μουτζούρης (1984)· Σίμφας (1974)· Φίλιπς (1973)· Κάνστας (1971)· Σπανός (1958)· Σαχτούρης (1890)· Ουλάνος (1869)· Νεόδημος (1862)· Μιαούλης (1833)· Βλ. επίσης τα εξής: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* (1975), τόμ. ΙΒ· *Μνημεία Ελληνικής Ιστορίας* (1974)· Δημοσιεύματα της Νομαρχίας Αττικής (1972)· Μπότσης (1954) [Εκδόσεις Γάλλων και Αγγλων διανοητών των Ναυτικών Μουσείων της Ανατολής (Σμύρνης) περσίδου 1821-1828]· *Ημερολόγιον του «Φιλοκτήτου»* (1925)· *Ιστορικά ημερολόγια των Ελληνικών Ναυμαχιών του 1821 εκ των ημερολογίων του Ναυμάχου Αν. Τσαμαδού* (1886)· *Αρχείον Ψαρών Α'* (1821-1824).

17 Μιαούλης (1833), 10.

18 Μιαούλης (1833), 15.

19 Ο πλοίαρχος Αντώνης Οικονόμου στην προσπάθειά του να βάλει τους Ύδραίους στην Επανάσταση συγκρούστηκε με τους προκαίτους του νησιού. Αυτή του τη σύγκρουση την πλήρωσε με την ίδια του τη ζωή.

Ομοίωμα του παλαιού Ἀρῆς. Ναυπηγήθηκε το 1807 στη Βενετία και ανήκε στον Τόρσαίο Αναστ. Τσαμαδό. Είχε εκτόνισμα 350 τόνων και οπλισμό 16 κανονιάν. Το πλοίο έμεινε γνάκτο από την ηρωική έξοδό του από τον όρμο του Ναυαρίνου στις 26 Απριλίου του 1825. Μετά την απελευθέρωσή αγοράστηκε από την ελληνική Κυβέρνηση και ονομάστηκε Ἀθηνά. Το 1879 έλαβε και πάλι το όνομα Ἀρῆς, ενώ χρησιμοποιήθηκε για ναυτική σχολή παραγωγής αξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού (πριν την ίδρυση της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων). Λόγω ελλείψεως οικονομικών πόρων για τη συντήρησή του, το 1921 απορραβίστηκε η τιμητική βόθισή του. Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος.

Εθνική Παλιγγενεσία

25

Στις 24 Μαΐου, ο Ελληνικός Στόλος συναντήθηκε με οθωμανικό δίκροτο στα νοτιοανατολικά της Μυτιλήνης και κάποια ελληνικά πλοία τού επιτέθηκαν με τα πυροβόλα τους, χωρίς όμως να του κάνουν ζημιά λόγω του μικρού διαμετρήματός τους. Το δίκροτο εξαναγκάστηκε να βρει προστασία στο λιμάνι της Ερεσούς. Οι ναύαρχοι των στόλων των τριών νησιών αποφάσισαν τότε να το ανατινάξουν με μπουρλότο. Έτσι λοιπόν, ο Ελληνικός Στόλος ξεκίνησε τον γενικό κανονιοβολισμό του δικρότου και μέσα στη σύγχυση, ο Ψαριανός Παπανικολής²⁰ κατάφερε να κολλήσει το πυρπολικό του στο δίκροτο, το οποίο και εξερράγη οδηγώντας στον θάνατο πάνω από χίλιους άνδρες.

Την επόμενη ημέρα, οθωμανικός στολίσκος αποτελούμενος από ένα δίκροτο, τρεις φρεγάτες, μία κορβέτα και δύο δικάταρτα βγήκε από τα Δαρδανέλια και άρχισε να πλέει δίπλα στις ακτές της Μυτιλήνης. Ο Ελληνικός Στόλος τού επιτέθηκε με τέτοια ορμή, ώστε τον υποχρέωσε να καταφύγει στις ακτές του Ελλήσποντου υπό την προστασία των εκεί φρουριών.

Παράλληλα, τα γεγονότα στην Πελοπόννησο και η αποτυχία του Ομέρ Βρυκόνη να φθάσει με τον Οθωμανικό Στρατό στην περιοχή προς ενίσχυση των εκεί οθωμανικών φρουρών εξαιτίας της αντίστασης των οπλαρχηγών της Στερεάς, ώθησαν την Υψηλή Πύλη στην απόφαση να κινητοποιήσει εκ νέου τον Οθωμανικό Στόλο και να αναθέσει την αρχηγία στον Ισμαήλ-Γιβραλτάρ. Αποστολή του ήταν να πλεύσει στην Πελοπόννησο και να ενισχύσει τις εκεί οθωμανικές φρουρές.

Ο Οθωμανικός Στόλος ανεφοδίασε τα φρούρια της Μεθώνης και της Κορώνης, ενώ διέλυσε και τον ναυτικό αποκλεισμό των Πατρών. Ο Ελληνικός Στόλος επιχείρησε να τον εμποδίσει, χωρίς όμως επιτυχία. Το μεγαλύτερο ωστόσο πλήγμα ήταν η αιφνιδιαστική επίθεση των Οθωμανών στο Γαλαξίδι, το οποίο ανεφοδίαζε με τρόφιμα τους αγωνιστές των στρατευμάτων στην Πάτρα και την Αμφίσσα. Αυτή είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή της πόλης και τον αιχμαλωτισμό του στολίσκου της που αποτελούνταν από 34 πλοία.²¹

Την ίδια περίοδο, 20 υδραίικα πλοία βομβάρδισαν από τη θάλασσα το Ναύπλιο υποστηρίζοντας τις επιχειρήσεις του στρατού. Σημαντική συνεισφορά στον Ναυτικό Αγώνα εκτός από τα τρία νησιά είχαν και άλλες ναυτικές δυνάμεις. Κάποιες από αυτές ήταν η Σκιάθος, η Σκόπελος και η Λήμνος αλλά και διάφορες παραλιακές πόλεις όπως η Κύμη και το Γαλαξίδι.

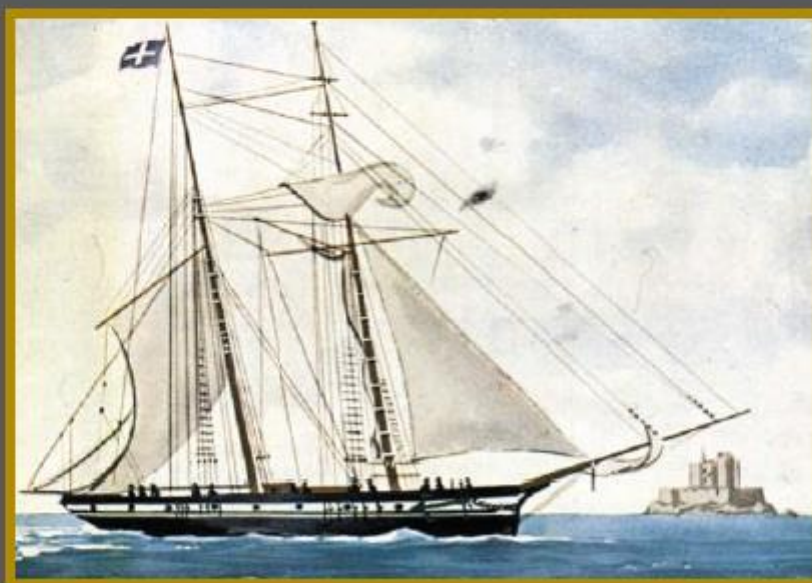
Οι επιχειρήσεις του Ελληνικού Στόλου είχαν επιτύχει την εξάπλωση της Επανάστασης στα περισσότερα νησιά του Αιγαίου, την παρεμπόδιση του ανεφοδιασμού των παράκτιων φρουριών και μεταφοράς οθωμανικών στρατευμάτων στην Πελοπόννησο, τη ματαίωση των σχεδίων επίθεσης των εχθρών κατά της Σάμου, και τέλος, την ανύψωση του ηθικού των επαναστατημένων Ελλήνων λόγω της επιτυχούς αντιμετώπισης του υπέρτερου Οθωμανικού Στόλου.

20 Βλ. *Ιστορικά ημερολόγια των Ελληνικών Ναυμαχιών τον 1821 εκ των ημερολογίων του Ναυμάχου Αν. Τσαμαδού* (1886) 36· Μιαούλης (1833), 17.

21 Μιαούλης (1833), 20.

Ο πλοίαρχος Αντώνης Οικονομού πλήρωσε με την θύα του τη ζωή τη σύγκρουση με τους προκρίτους της Τύρας προκειμένου να ενταχθεί το νηόσι στην Επανάσταση.

Το Τερψιχόρη του Τομιάζη. Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο.

1822

Ο σουλτάνος, βλέποντας ότι τα περισσότερα φρούρια της Πελοποννήσου είχαν πέσει στα χέρια του εχθρού αποφάσισε ότι ο Οθωμανικός Στόλος έπρεπε πλέον να δράσει με αποφασιστικότητα για να σώσει τα τελευταία φρούρια που κατείχαν ακόμη οι Οθωμανοί, δηλαδή το Ναύπλιο, τη Μεθώνη, την Κορώνη και την Πάτρα. Ο στόλος αυτός, μετά από προετοιμασίες εξέπλευσε από τα Δαρδανέλια (Ιανουάριος 1822) με ναύαρχο τον Πεπέ Αλή. Σκοπός του ήταν ο ανεφοδιασμός των φρουρίων και η εκεί απόβαση στρατευμάτων. Τα οθωμανικά πλοία ήταν 70 και μετέφεραν 4.000 στρατιώτες. Μερικά από αυτά ήταν από την Αίγυπτο, την Αλγερία και την Τύνιδα με αρχηγό τον Ισμαήλ-Γιβραλτάρ.²²

Αφού ο Ισμαήλ-Γιβραλτάρ ανεφοδίασε το φρούριο της Μεθώνης, κινήθηκε εναντίον του φρουρίου του Νεοκάστρου-Ναυαρίνου το οποίο όμως απέτυχε να ανακαταλάβει. Στη συνέχεια κατέπλευσε στην Πάτρα, όπου και αποβίβασε 20 πεδινά πυροβόλα. Ο Ελληνικός Στόλος, αποτελούμενος από 27 υδραυλικά πλοία (υπό τον Ανδρέα Μιαούλη, ο οποίος είχε αντικαταστήσει τον Τομιτάζη) από 20 σπετσιώτικα υπό τον Γκόκα Τσοούτη και από 16 ψαριανά υπό τον Νικόλαο Αποστόλη, αμέσως κίνησε για να συναντήσει τον εχθρικό στόλο στην Πάτρα. Απο-

Η Ναυμαχία των Πατρών (20 Φεβρουαρίου 1822). Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο.

²² Μιαούλης (1833), 25.

τέλεσμα αυτής της πολυμήρους κίνησης ήταν η Ναυμαχία των Πατρών, ο πρώτος πραγματικός εκ παρατάξεως αγώνας μεταξύ του Ελληνικού Στόλου και του Οθωμανικού, η οποία διεξήχθη αποκλειστικά με το πυροβολικό.

Η ναυμαχία κράτησε έξι ώρες. Σε αυτή έλαμψε η διοφύια του Μιαούλη,²³ καθώς οι ναυτικοί ελιγμοί των Ελλήνων ήταν αυτοί που τρομοκράτησαν τους Οθωμανούς και τους ανάγκασαν να καταφύγουν στη βρετανοκρατούμενη Ζάκυνθο. Αν και οι δύο στόλοι είχαν υποστεί σημαντικές ζημιές, εντούτοις ο Οθωμανικός ήταν αυτός που έχασε πλήρως το ηθικό του. Όπως είχε εκμεταλλευθεί τη νύχτα για να αγκυροβολήσει στη Ζάκυνθο, πάλι τη νύχτα εκμεταλλεύθηκε για να φύγει από εκεί, αφού ο Ελληνικός Στόλος είχε αγκυροβολήσει στο Κατάκολο προς επιτήρησή του. Πολλοί αγωνιστές διακρίθηκαν σε αυτήν τη ναυμαχία, όπως οι Γεώργιος Σαχτούρης, Αναστάσιος Τσαμαδός, Αντώνης Κριεζής, Μανώλης Τομπάζης, Γκίκας Τσουήτης και Νικόλαος Αποστόλης.

Μαζί όμως με αυτήν τη νίκη επήλθε κι ένα πλήγμα, η καταστροφή της Χίου. Οι Χίοι επαναστάτησαν τον Μάρτιο του 1822 μετά την υποκίνηση του αρχηγού των Σαμίων Λυκούργου Λογοθέτη, ο οποίος είχε υπό τις διαταγές του 2.500 άνδρες. Αυτή η ενέργεια ήταν προποβουλία του Λογοθέτη χωρίς να έχει έρθει σε συνεννόηση με τους Επαναστάτες και χωρίς την αναγκαία συνδρομή του Ελληνικού Στόλου. Αυτό είχε ολέθριες συνέπειες. Ο σουλτάνος αντέδρασε άμεσα στέλνοντας 12 μεγάλα πολεμικά και 60 μεταγωγικά με 6.000 στρατιώτες υπό την ηγεσία του Αλή Ζαδέ, του αποκαλούμενου και Καρά-Αλή λόγω της ωμότητάς του. Αυτός αποβίβασε τον στρατό του στο νησί και οι σφαγές και οι λεηλασίες που ακολούθησαν προκαλούν τον αποτροπιασμό.²⁴

Ο Αλή Ζαδέ όμως στο τέλος πλήρωσε με τη ζωή του, καθώς δύο πυρπολικά, το ένα με κυβερνήτη τον Ψαριανό Κωνσταντίνο Κανάρη και το άλλο υπό τον ΥδραίΟ Ανδρέα ΠιπίνΟ καταυθύνθηκαν προς τη Χίο. Τον Κανάρη, προσκολληθήκε στη ναυαρχίδα καταστρέφοντάς τη ολοσχερώς και παρασύροντάς στον θάνατο και τον αμφοσταγή στόλαρχο Αλή Ζαδέ. Τον ΠιπίνΟ έπεσε πάνω σε ένα δίκροστο, αλλά οι Οθωμανοί κατάφεραν να σβήσουν τη φωτιά.

Τον Ιούνιο του 1822, ο σουλτάνος αποφάσισε να δώσει στην Ελληνική Επανάσταση το τελειωτικό χτύπημα. Ξεκίνησε από τη Λάρισα μια μεγάλη στρατιά από 22.000 πεζούς, 8.000 ιππείς και πλήθος πυροβόλων και φορητών πλοίων υπό τον Δράμαλη. Η επονομαζόμενη εκστρατεία του Δράμαλη αρχικά προκάλεσε τρόμο στην ελληνική ηγεσία. Στη συνέχεια, αποφασίστηκε να αντιμετωπιστεί ως εξής: ο μὲν Υψηλάντης οχυρώθηκε στο Άργος, ο δε Κολοκοτρώνης έσπησε το στρατηγείο του στους Μύλους της Λέωνης και διέταξε να κάψουν τα χωράφια.

23 Βλ. *Ιστορικά ημερολόγια των Ελληνικών Ναυμαχιών του 1821 εκ των ημερολογίων του Ναυμάχου Αν. Τσαμαδού* (1886), 64.

24 Μιαούλης (1833), 27. Εκεί αναφέρεται σαφώς ότι ο Ελληνικός Στόλος δεν πρόλαβε να σώσει τη Χίο διὰ τὴν χρηματιστὴν ἀπορίαν. Η έλλειψη χρημάτων στον Ελληνικό Στόλο θα ενταθεί στη συνέχεια με σημαντικές συνέπειες στον Ναυτικό Αγώνα. Οι πρόδρομοι της Υδρας έγραψαν στις 7 Απριλίου 1822 στους Χιώτες πρόσφυγες της Μυκόνου: *Τελειώσαντες τὰ πλοῖα μας εἰς τὸν πόλεμον, ὅπου πρὸ ἐνός χρόνου βριστούμεν με μόνον ἰδία μας ἔξοδα κατὰ τῶν θαλασσίων ὀθωμανικῶν δυνάμεων, τὸ ὅτι μὰς ἔμνησκεν ἐκαταβάλαμεν καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐκστρατείαν* [ενν. της Χίου]. Βλ. Μουτζούρης (1984), 10.

Οι Ναυμαχίες στον Κόλπο του Αργολικού και πλησίον Σπετσών

Ερμηνευτικό Υπόμνημα Ναυμαχία στον κόλπο του Αργολικού και πλησίον των Σπετσών

Ημερομηνία: 8-15 Σεπτεμβρίου 1822

Αντίπαλοι: Ελληνικός Στόλος, υπό τον Ανδρέα Μιαούλη, αποτελούμενος από 53 πάρωνες και 12 πυρπολικά. Οθωμανικός Στόλος, υπό τον Μεχμέτ Πασά, αποτελούμενος από 86 πλοία (φρεγάτες, κορβέτες και πάρωνες). Συμμετείχαν με τον Οθωμανικό Στόλο και κάποια αγγυπτανικά πλοία.

Εκτός του Οθωμανικού Στόλου ήταν ο ανεφοδιασμός και η ενίσχυση της πολιορκούμενης φρουράς του Ναυπλίου και κατόπιν τούτου θα ακολουθούσε επιδρομή εναντίον των Σπετσών και της Τόρας.

- 1: Παράταξη κύριου σώματος Ελληνικού Στόλου, μεταξύ Σπετσών και χερσονήσου Ερμιόνης σε κλιμακωτή διάταξη, σε τρεις παράλληλες σειρές από 6 πλοία και 2 πυρπολικά η κάθε μία. Τα ελληνικά πλοία καλύπτονταν από το επάκτιο πυροβολικό των Σπετσών.
- 2: Τμήμα Ελληνικού Στόλου στις νησίδες, πλησίον Τόρας, προσποιείται υποχώρηση για να παρασύρει τα εχθρικά πλοία στα στενά.
- 3: Μοίρα του Οθωμανικού Στόλου κινείται επιθετικά εναντίον της κυρίας ελληνικής δύναμης με σκοπό να εισέλθει εντός του Αργολικού (8 Σεπτεμβρίου-πρώτη απόπειρα).
- 4: Μοίρα Οθωμανικού Στόλου επιχειρεί να προσβάλει το προσποιούμενο υποχώρηση τμήμα του Ελληνικού Στόλου (8 Σεπτεμβρίου).
- 5: Δύο πυρπολικά, το ένα του Πιπίνου και το άλλο του Μπαρμπάση, επιτίθενται, το του Πιπίνου εναντίον μεγάλης αλγερινής φρεγάτας και το δεύτερο εναντίον εχθρικής ναυαρχίδας προκαλώντας σοβαρές ζημιές και στα δύο πλοία.
- 6: Οι εχθροί αποπειράονται να εκπεύσουν στον Αργολικό για δεύτερη φορά, μέσω του νοτίου των Σπετσών διάπλου (10 Σεπτεμβρίου).
- 7: Ο Οθωμανικός Στόλος, μετά την είσοδό του βαθιά στον κόλπο, καταδιώκεται από τον Ελληνικό Στόλο, υπό τον Μιαούλη.
- 8: Ο εχθρικός στόλος, λόγω της ορμητικότητας του Ελληνικού, αναστρέφει και προσπαθεί να εξέλθει του κόλπου αφήνοντας έναν πάρωνα με αυστριακή σημαία πλήρη εφοδίων για τους πολιορκούμενους του Ναυπλίου.
- 9: Ο εγκαταλελειμμένος εχθρικός πάρων.
- 10: Δύο πυρπολικά, τα οποία είχαν στήσει ενέδρα δίπλα στη νησίδα Τολά, επιτίθενται κατά του αυστριακού πάρωνα και τον αιχμαλωτίζουν.
- 11: Η κεφαλή του εχθρικού στόλου προσβάλλεται το απόγευμα της 10ης Σεπτεμβρίου από τον Ελληνικό υπό τον Μιαούλη. Η νύκτα διέκοψε τη συμπλοκή.
- 12, 13, 14: Διαδρομές του Οθωμανικού Στόλου νοτίως των Σπετσών και αποτυχημένες απόπειρες εισπλου στον κόλπο (11-15 Σεπτεμβρίου).
- 15: Οθωμανικό πλοίο, το οποίο απεκόπη από το κυρίως σώμα του εχθρικού στόλου, αιχμαλωτίζεται.
- 16: Ο Οθωμανικός Στόλος επιστρέφει στις βάσεις του.

Ο Δράμαλης έχασε χρόνο πολιορκώντας το Άργος, το οποίο δεν μπόρεσε να καταλάβει εξαιτίας της αδυναμίας του Οθωμανικού Στόλου να σπεύσει προς βοήθεια παρεμποδίζόμενος από τον Ελληνικό.²⁵ Παράλληλα, ο Κολοκοτρώνης στρατολόγησε 5.000 άνδρες. Ο Δράμαλης αντιλήφθηκε ότι δεν μπορούσε να καταλάβει το Άργος και λόγω και της μεγάλης έλλειψης τροφίμων, καθώς ο Κολοκοτρώνης είχε κάψει τα χωράφια· έτσι, αποφάσισε να μην προχωρήσει προς την Τρίπολη, αλλά να επιστρέψει στην Κόρινθο. Ενώ όμως ο στρατός του περνούσε από το στενό των Δερβενακίων, έπεσε σε ενέδρα, την οποία είχε στήσει ο Κολοκοτρώνης και οι άλλοι Επαναστάτες, και κυριολεκτικά αποδεκατίστηκε.

Μετά την ήττα του Δράμαλη, αποφασίστηκε ο άμεσος απόπλους του Οθωμανικού Στόλου με 87 πλοία υπό τον Μεχμέτ Πασά με σκοπό τον ανεφοδιασμό του φρουρίου των Πατρών και στη συνέχεια, την ενίσχυση με τρόφιμα και στρατιώτες του φρουρίου του Ναυπλίου. Ο Ελληνικός Στόλος, αποτελούμενος από 50 πλοία και 12 πυρπολικά, έπλευσε και έλαβε θέση στον Αργολικό Κόλπο ανάμεσα στον εχθρό και το Ναύπλιο. Σημαντική για τη νίκη που ακολούθησε υπήρξε η συμβολή του ναυάρχου Ανδρέα Μιαούλη, ο οποίος ανάγκασε τον Οθωμανικό Στόλο να δώσει ναυμαχία στο στενό Σπεσιών-Αργολίδας, όπου οι Οθωμανοί δεν θα μπορούσαν να εκμεταλλευθούν όλη την αριθμητική υπεροχή τους. Μετά από πολυήμερη ναυμαχία το αποτέλεσμα ήταν να τραπεί τελικά σε φυγή ο εχθρικός στόλος, χωρίς να προσφέρει καμία βοήθεια στη φρουρά του Ναυπλίου.²⁶

Το έτος 1822 υπήρξε πολύ σημαντικό για τον Ναυτικό Αγώνα, καθώς και για την Ελληνική Επανάσταση γενικότερα. Έδειξε ξεκάθαρα την αδυναμία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας να καταστείλει την Επανάσταση, παρόλο που πλέον δεν υπήρχαν περικυκλωμένοι (τέλος του πολέμου κατά του Αλή-Πασά, τέλος του πολέμου στη Μολδοβλαχία). Έκως η αδυναμία της να ανακηρύξει την κυριαρχία στο Αιγαίο, την ανάγκασε να αποστείλει στρατό μέσω Ξηράς, ο οποίος επρόκειτο να εξαντληθεί από τον κλεφτοπόλεμο των Επαναστατών. Αυτή η αδυναμία έγινε αμέσως γνωστή στους Άγγλους, οι οποίοι δήλωσαν στους Υδραίους ότι τα ελληνικά πλοία είχαν δακάριμα ιππείας επί αγγλικών πλοίων, ήταν μάλλον αυτή η πρώτη διεθνής αναγνώριση της Επανάστασης.²⁷

²⁵ Μιαούλης (1833), 29-30.

²⁶ Στην αρχή της συνθήκης [παράδοσης] αναφερότανό το φρούρο του Ναυπλίου, πολιορκούμενον έναν καιρόν από ελληνικά στρατιωτικά δυνάμεις, όσον υπέφερεν δόλως τας δυστυχίας [...] αναγκαζόμεν να παραδοθή. Ακολουθούσαν οι όροι της παραδόσεως, σύμφωνα με τους οποίους η ελληνική διοίκηση υποσχόταν στους Οθωμανούς που φρουρού την ασφάλεια της ζωής τους και αναλάμβανε την υποχρέωση να τους μεταφέρει στη Θεσσαλονίκη με ειδικά πλοία (των Λαζάρου Κουντουριώτη, Μανώλη Τομπάζη, Σταμάτη Μπουμπουή, Ιωάννου Ουλάνδου, Αναγνώστη Παπαμανώλη, Δημητρίου Βούλγαρη, Χατζη-Γιάννη Μίλη) να τους χορηγήσει ρούχα και τα έξοδα του ταξιδιού και να πληρώσει το ναύλο στα πλοία που θα τους μετέφεραν. Οι Τούρκοι θα παρδίδαν όλα τα όπλα και τα πολεμοφόδια, καθώς και όλη την κινητή περιουσία τους. Με άλλα λόγια καθορίζονταν λεπτομέρειες που διέχναν τον σφαιρισμό των Ελλήνων προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και φερόμεναν πόσο ανεπτυγμένος ήταν ακόμη και σε πολιμικές παραδόσεις ο ανθρωπισμός των αγωνιστών του 1821. Οι Έλληνες τήρησαν τη συμφωνία για την τύχη των Οθωμανών που μεταφέρθηκαν τελικά στη Μικρά Ασία. Βλ. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* (1975), τόμος ΙΒ', 260.

²⁷ Δηλώσεις του υπουργού Εσωτερικών της Μ. Βρετανίας Τ. Κόνγκ και του κυβερνήτη της βρετανικής φρεγάτας *Cambridge* Χάμιλτον. Βλ. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* (1975), τόμος ΙΒ', 268. Μιαούλης (1833), 35.

Αξιωματικός: Τύπος Έλληνα καπετάνιου του Ναυτικού Αγώνα του 1821. Σχέδιο Γιάννης Μυλωνάς.

Ανδράς: Τύπος Έλληνα ναυτή. Σχέδιο Γιάννης Μυλωνάς.

Εθνική Παλινγεσία

33

3. Τρίτο Μέρος

3.1 Σχολιασμός Μεταφράσματος

Παρακάτω θα ακολουθήσει ένας εκτενής σχολιασμός τόσο των δυσκολιών που αντιμετωπίσα, όσο και η επεξήγηση των όρων που χρησιμοποίησα στην αγγλική γλώσσα μέσω του ειδικού και γενικού λεξιλογίου.

3.1.1 Λεξιλόγιο

Σ' αυτό το σημείο θα γίνει ο σχολιασμός του λεξιλογίου. Η ενασχόληση με το λεξιλόγιο ενός κειμένου αποτελεί μια πολύπλευρη διαδικασία, αφού το να αναδιατυπώνεις μια λέξη μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται, δηλαδή από τις φράσεις και τις λέξεις που την περιβάλλουν. Έτσι, προχώρησα στην αποτύπωση και την έκθεση κάποιων εκ των λέξεων που χρειάστηκαν λίγη παραπάνω δουλειά για να την ολοκλήρωση της μετάφρασης.

3.1.2 Γενικό Λεξιλόγιο

<u>Λέξη</u>	<u>Πιθανές Αποδόσεις</u>	<u>Τελική Απόδοση</u>
προσβολή	invasion, insult, attack, offence	attack
ετοιμοπόλεμος	operational, ready to fight, armed and ready	armed and ready
έκρηξη	outburst, explosion, burst, eruption	explosion
έκθεση	exhibition, exposition, exposure	exhibition
επαναστατώ	revolt, rebel	rebel
πλοίαρχος	captain, skipper, sea captain	captain
ανεφοδιάζω	supply, refuel, resupply with sth	resupply with sth
ναύτης	seaman, sailor	seaman
εξάπλωση	spreading, expansion, development	spreading
ανακαταλαμβάνω	reconquer, repossess, retake, recapture	recapture
ιδιοφυΐα	intelligence, brilliance	brilliance
Επαναστάτες	Revolutionaries	Revolutionaries

χτύπημα	hit, knock, strike, blow	blow
πολιορκώ	besiege, beleaguer	besiege
εχθρός	enemy, opponent	enemy
Ναυτικός Αγώνας	Naval Struggle	Naval Struggle
Ελληνική Επανάσταση	Greek War of Independence, Greek Revolution	Greek War of Independence, Greek Revolution

Σχολιασμός Πίνακα

Στον παραπάνω πίνακα, παρέθεσα λοιπόν τις λέξεις που είτε λόγω των πολλών πιθανών αποδόσεων που θα μπορούσαν να πάρουν στα Αγγλικά, είτε λόγω μιας και μόνο πιθανής απόδοσης που θα μπορούσαν να πάρουν, αποτέλεσαν ένα αντικείμενο έρευνας κατά την διαδικασία της μετάφρασης. Κατά τη μεταφραστική διαδικασία λοιπόν, συνάντησα τρία είδη λέξεων που έπρεπε να λάβουν συγκεκριμένη τεχνική μετάφρασης:

1. λέξεις που έπρεπε να επιλέξω τη μετάφραση με βάση τη γλώσσα στόχο,
2. λέξεις που υπήρχαν αρκετές επιλογές μετάφρασης, χωρίς να μπορεί να υπάρξει κίνδυνος για τη γλώσσα στόχο, άρα θα αποτελούσε η μετάφραση καθαρά προσωπική επιλογή,
3. λέξεις οι οποίες έχουν μία πιθανή απόδοση στα Αγγλικά, κοινή και ευρέως γνωστή σε όλο τον διεθνή κόσμο.

Στην πρώτη κατηγορία έχουμε συγκεκριμένα παραδείγματα από τον πίνακα. Αρχικά, έχουμε την λέξη *προσβολή*. Μολονότι, η λέξη σε όλες τις γλώσσες έχει πολλές σημασίες, στην συγκεκριμένη περίπτωση νοείται η πολεμική επίθεση εναντίον του εχθρού. Εντός του κειμένου έχουμε τη φράση "*προσβολή του εχθρικού στόλου*" που μας οδηγεί στο συγκεκριμένο συμπέρασμα. Κατέληξα, έτσι, στην επιλογή της λέξης *attack*, που δηλώνει κιόλας αυτή την σημασία. Άλλο παράδειγμα "*Συνέχισε την προσβολή του αντίπαλου πληρώματος*" που μεταφράζεται "*He continued the attack of the opposing crew*".

Προχωρώντας, βρίσκουμε την λέξη *έκρηξη*. Μέσα στο κείμενο χρησιμοποιείται μεταφορικά στη φράση "*έκρηξη της Επανάστασης*", για αυτό το λόγο προχώρησα στην τελική απόδοση της μεταφορικά με την λέξη *explosion*, που δηλώνει την μεταφορική έκρηξη ενός γεγονότος. Άλλο παράδειγμα μεταφορικής χρήσης της λέξης *έκρηξη*:

→ "*γεννήθηκε από την έκρηξη της δημοσιογραφίας των πολιτών και τον πολιτιστικό ακτιβισμό στην Αίγυπτο*" που μεταφράζεται ως "*born out of the explosion of citizen journalism and cultural activism in Egypt*".

Ακόμα και οι λέξεις *έκθεση* και *χτύπημα* χρησιμοποιούνται κατά μία βάση μέσα στο κείμενο μεταφορικά. Ως μετάφραση της λέξης *έκθεση* επέλεξα την λέξη *exhibition* και όχι το *exposure*, καθώς με την δεύτερη πιο εύκολα, κατά την προσωπική μου άποψη, μεταφέρεσαι σε μια ζωντανή έκθεση παρά σε ένα βιβλίο. Από την άλλη ο όρος *χτύπημα* χρησιμοποιείται για να δηλώσει στην συγκεκριμένη περίπτωση το "πλήγμα", για αυτό το λόγο επέλεξα την λέξη *blow*, που δηλώνει και μεταφορικά την σημασία μας στην αγγλική, αντί για λέξεις όπως *knock* ή *strike*.

Δύο λέξεις που χρειάστηκαν αρκετή προσοχή, ήταν το *επαναστατώ* και το *ιδιοφυΐα*. Έπρεπε και στις δύο περιπτώσεις, μέσω της μετάφρασης να δηλώσουμε ακριβώς αυτό που μας δίνει να καταλάβουμε το ίδιο το κείμενο. Από την μία έχουμε το ρήμα *επαναστατώ*. Υπάρχουν πολλά είδη επαναστάσεων. Αυτές που γίνονται με όπλα, μια παιδική επανάσταση, μια ταξική επανάσταση που σκοπό έχει την διαμαρτυρία. Στην συγκεκριμένη περίπτωση μιλάμε για την Ελληνική Επανάσταση του 1821 οπότε οδηγούμαστε στην πρώτη σημασία της λέξης *επαναστατώ* οπότε επέλεξα για αυτούς τους λόγους τον όρο *rebel*.

Από την άλλη, στο κείμενο, με την λέξη *ιδιοφυΐα*, ο συγγραφέας όχι μόνο θέλει να καταδείξει την εξυπνάδα του Μιαούλη, αλλά και την ηγετική του παρουσία στην ναυμαχία. Έτσι, επέλεξα την λέξη *brilliance* αντί της λέξης *intelligence* προσπαθώντας να προσδώσω όλα τα ηγετικά χαρακτηριστικά και αυτό το εξαιρετικό που είχε ο Μιαούλης, μέσω του όρου αυτού.

Στην δεύτερη κατηγορία, έχουμε τις λέξεις που δέχονται αρκετές επιλογές μετάφρασης, χωρίς να μπορεί να υπάρξει κίνδυνος για τη γλώσσα στόχο, άρα θα αποτελούσε η μετάφραση καθαρά προσωπική επιλογή. Ξεκινώντας με το *ετοιμοπόλεμος*, διάλεξα ως μετάφραση τον όρο *armed and ready*, θέλοντας να καταδείξω την ισχύ της λέξης *ετοιμοπόλεμος* σε μια επανάσταση με όπλα μέσω της λέξης *armed*, που τονίζει το πραγματικό ετοιμοπόλεμο της κατάστασης. Στη συνέχεια, η μετάφραση του όρου *ανεφοδιάζω*, έγινε με σκοπό να δηλωθεί το συνεχόμενο μιας διαδικασίας που επαναλαμβάνεται μέσα στα χρόνια, όπως είναι στο κείμενό μας ο ανεφοδιασμός ενός φρουρίου. Έτσι, επιλέχθηκε ο όρος *resupply* ("*resupply with food and troops*") αντί του όρου *supply* που θα νοούταν ότι έγινε ο ανεφοδιασμός μία και μόνο φορά.

Από εκεί και πέρα, λέξεις όπως *ανακαταλαμβάνω*, *εξάπλωση* και *πολιορκώ* που μέσα στο μετάφρασμα αποδόθηκαν με τους όρους *recapture*, *spreading* και *besiege* αναζητήθηκαν ως προς τις χρήσεις τους μέσω άλλων κειμένων και παραδειγμάτων. Ακολουθούν λοιπόν, οι πηγές-αιτίες της τελικής απόδοσης στην μετάφραση των παραπάνω όρων:

- "*Σύντομα, οι Ρουμανικές δυνάμεις ανακατέλαβαν την Βεσσαραβία*" → "*Shortly, the Romanian forces recaptured Bessarabia*" (τονίζεται με το *recapture* η αναχαίτιση εδάφους)- πηγή: κείμενο Glosbe
- "*Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων περιορίζει την εξάπλωση του προγράμματος για το σχολικό γάλα*" → "*Taken together, these factors limit the spreading of the milk program for schools*" (τονίζεται η διάδοση ενός προγράμματος όπως στο κείμενό μας η ιδέα της Ελληνικής Επανάστασης)- πηγή: κείμενο Glosbe
- "*Αργότερα, ο βασιλιάς της Συρίας, συγκέντρωσε ολόκληρο το στρατό του και πολιορκήσε τη Σαμάρεια*" → "*Afterwards, the king of Syria, gathered all his army and besieged Samaria*" (φαίνεται ξεκάθαρα ο ρόλος του *πολιορκώ* με γάλο στρατό όπως οι Τούρκοι έκαναν με τις μεγάλες τους δυνάμεις εναντίον των Ελλήνων)- πηγή: κείμενα Glosbe

Φτάνοντας, τέλος στην τρίτη κατηγορία, έχουμε κάποιους όρους που πρέπει να αποδοθούν στην αγγλική γλώσσα όπως είναι ήδη γνωστοί στο ευρύ διεθνές κοινό. Λέξεις-φράσεις όπως *Ελληνική Επανάσταση*, *Ναυτικός Αγώνας* και *Επαναστάτες*, αναζητώντας τόσο μέσα σε βιβλία όσο και στο διαδίκτυο, χαρακτηρίζονται από τρεις συγκεκριμένες μεταφράσεις που επέλεξα και εγώ να ακολουθήσω, με αποτέλεσμα να μην δημιουργήσω "παραξενιές" σε ήδη προαναφερμένους όρους. Έτσι, κατέληξα στις τελικές αποδόσεις *Greek War of Independence*, *Naval Struggle* και *Revolutionaries*. Να σημειωθεί πως θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε και τον όρο *Greek Revolution* ως μετάφραση της *Ελληνικής Επανάστασης* για αυτό μέσα στο κείμενο-μετάφρασμα έχω χρησιμοποιήσει και τις δύο έννοιες ανάλογα με το περιβάλλον αναφοράς.

3.1.3 Ειδικό Λεξιλόγιο

<u>Λέξη</u>	<u>Τελική Απόδοση</u>
ναυμαχία	battleship
ναυτικές δυνάμεις	maritime forces
φρεγάτα	frigate
κορβέτα	corvette
μπρίκι	brig
δίκροτο	two-decker
δικάταρτο	ketch
Υψηλή Πύλη	Sublime Porte
υπόστρωμα	substrate
πυρπολικό	fire ship
περιτοναίου	peritoneum
πάρολκος	rope for the boat's handling
γολέττα	golette

νάβες	naves
ναβέτες	navetes
γαβάρες	gavares
πολλάκες	pollakes
μύστικο	mystiko

Σχολιασμός Πίνακα

Λόγω της έκτασης του κειμένου, προχώρησα στην επιλογή συγκεκριμένων και πιο σημαντικών λέξεων που αποτελούν το ειδικό λεξιλόγιο του κειμένου, καθώς υπήρξαν αρκετές λέξεις. Επέλεξα, λοιπόν, τον σχολιασμό των πιο σημαντικών που αφορούσαν την πλοκή του κεφαλαίου.

1. ναυμαχία → *battleship*

Ευρέως γνωστός ο όρος *battleship* επιλέχθηκε αντί του όρου *navalbattle*, αν και πρόκειται για ταυτόσημους και συνώνυμους όρους. Χάριν συντομίας προτίμησα την έκφραση του νοήματος με μία λέξη στη συγκεκριμένη περίπτωση.

2. ναυτικές δυνάμεις → *maritime forces*

Κατά τα φαινόμενα, ο όρος *maritime* προσδίδει μεγαλύτερο κύρος στο κείμενο αντί της χρησιμοποίησης του όρου *naval forces*, αν και πρόκειται για λέξεις που έχουν ακριβώς την ίδια σημασία. Προσωπική επιλογή μου, λοιπόν, αφού η μετάφραση είναι και υποκειμενικό ζήτημα γενικά.

3. φρεγάτα, κορβέτα, δίκροτο, δικάταρτο → *frigate, corvette, two-decker, ketch*

- i. *φρεγάτα* → *frigate*: Έχοντας αλλάξει σημασία, κατά τους αιώνες, την περίοδο που αναφέρεται το κείμενο μας αναφέρεται σε ένα μικρό, γρήγορο και ευέλικτο τρίστιο ιστιοφόρο που χρησιμοποιούνταν κυρίως για περιπολίες. Δεν υπήρξε δυσκολία στην μετάφραση του όρου, καθώς πρόκειται για λέξη με καθορισμένη και ειδική μετάφραση.
- ii. *κορβέτα* → *corvette*: Η λέξη προερχόμενη από τα Γαλλικά (*Corvette*) χρειάστηκε απλή μεταγραφή με προσαρμογή στη μορφολογία του κειμένου και της γλώσσας στόχου, χωρίς να αλλάξει καθόλου η μορφή της τελικά. Η *κορβέτα* (ή *κορβέττα*) ανήκει στην κατηγορία των πολεμικών πλοίων. Την περίοδο που αναφέρεται το κείμενο, αποτελούσε πλοίο με ιστία, εκτοπίσματος 400 τόνων και οπλισμό 25 πυροβόλα επί του καταστρώματος.
- iii. *δίκροτο* → *two-decker*: Πρόκειται για πολεμικό ευέλικτο πλοίο, που έφερε τρεις ιστούς με τετράγωνο ιστία και εκτόπισμα έως και 1500 τόνους, με 64-78 κανόνια. Μια και μόνο μετάφραση μπορούσε να λάβει στην αγγλική γλώσσα, τον όρο *two-decker*, ενώ αν ανατρέξουμε στην αρχαιοελληνική ναυτική ορολογία και αναλύσουμε την λέξη θα καταλάβουμε πως πρόκειται για πλοίο με δύο καταστρώματα.
- iv. *δικάταρτο* → *ketch*: Και σε αυτήν την περίπτωση η μετάφραση είναι συγκεκριμένη. Θα μπορούσε κατά κάποιους άλλους να χρησιμοποιηθεί και ο όρος *two-masted* αφού πρόκειται για ένα πλοίο με δύο κατάρτια, αλλά εγώ προτίμησα τον όρο που χρησιμοποιείται σχεδόν πάντα για τον συγκεκριμένο τύπο πλοίου.

4. Υψηλή Πύλη → *Sublime Porte*

Ονομάστηκε έτσι μετά την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους και δηλώνει το Σουλτανικό Ανάκτορο και γενικότερα αναφερόταν στις αποφάσεις του Σουλτάνου. Δήλωνε, δηλαδή το ανώτερο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο όρος που χρησιμοποιείται για να την δηλώσουν μεταφραστές και συγγραφείς σε πολλά ξενόγλωσσα βιβλία είναι ο όρος *Sublime Porte* για αυτό προχώρησα και εγώ στην συγκεκριμένη χρήση του όρου, παρότι υπάρχουν και άλλοι.

5. γολέττα, νάβες, ναβέτες, γαβάρες, πολλάκες, μύστικο → *golette, naves, navetes, gavares, pollakes, mystiko*

Στην συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε τύπους καραβιών κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης. Η μετάφραση αυτών των τύπων καραβιών ήταν από τις πιο μεγάλες δυσκολίες του κειμένου καθώς δεν κατάφερα να ρω αρκετές πληροφορίες για αυτά. Ο τρόπος που επέλεξα να προσχωρήσω στην μετάφραση λοιπόν, ήταν η μεταγραφή τους στην αγγλική γλώσσα (σαν κάποιου είδους δάνεια) προσαρμόζοντάς τις τόσο φωνολογικά όσο και μορφολογικά. Με αυτό τον τρόπο δεν θα αποτελούσαν ξένα σώματα στο κείμενο αλλά θα προσέφεραν στους αναγνώστες τους τύπους των καραβιών.

6. πυρπολικό → *fire ship*

Συγκεκριμένο είδος πλοίου που προσκολλούταν σε μεγαλύτερα και προκαλούσε έκρηξη και στη συνέχεια μεγάλη φωτιά. Για αυτό και η μετάφραση του όρου σε διεθνές επίπεδο είναι *fireship*.

7. μπρίκι → *brig*

Πρόκειται για πανομοιότυπους τύπους καραβιών με τον *πάρωνα*. Το *μπρίκι* μεταφράζεται στην αγγλική γλώσσα ως *brig* και όπως μα δίνει και την πληροφορία το ίδιο το κείμενο μέσω της υποσημείωσης 13, ίδια μετάφραση ο όρος τυγχάνει και στα Γαλλικά.

8. υπόστρωμα, περιτόναιο, πάρολκος → *substrate, peritoneum, rope for the boat's handling*

Ναυτικοί όροι που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τα μέρη ενός πυρπολικού, αλλά γενικότερα πρόκειται μέρη κάθε καραβιού. Το *υπόστρωμα* αφορά τους χώρους, όπως μπορούμε να καταλάβουμε, υπό του καταστρώματος. Το *περιτόναιο* είναι η λεγόμενη κουπαστή του καραβιού ενώ η *πάρολκος* είναι το λεγόμενο με απλά λόγια καραβόσκοινο με το οποίο ρυμουλκούν από στεριά ή θάλασσα οι ναυτικοί μια βάρκα ή ακόμα και να την χειριστούν εντός θαλάσσης. Προχώρησα στην μετάφραση αυτού του όρου με τη φράση *rope for the boat's handling* για να γίνει απολύτως κατανοητό το περιεχόμενο του όρου από τους αναγνώστες, ενώ για τις άλλες δύο λέξεις προχώρησα σε μετάφραση μέσω έρευνας ενός κειμένου, το οποίο βοήθησε στην κατανόηση των όρων. (πηγή: *ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ "ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ"-ΑΘΗΝΑ 2010*)

3.1.4 Σύνταξη-Μορφολογία

Σε αυτό το κομμάτι του σχολιασμού θα γίνει ανάλυση των μορφολογικο-συντακτικών δεδομένων του αποσπάσματος, καθώς και προβλημάτων που αντιμετωπίσα. Το κοινό χαρακτηριστικό που μοιράζονται σύνταξη και μορφολογία είναι ότι αφορούν λέξεις. Η σύνταξη είναι ο τρόπος που οι λέξεις οργανώνονται στην πρόταση, ενώ η μορφολογία είναι ο τρόπος που είναι εσωτερικά οργανωμένες οι λέξεις. Όπως είναι γνωστό, οι δύο γλώσσες (Ελληνικά-Αγγλικά), διαφέρουν ως προς τους κανόνες που ακολουθούν. Σε ορισμένα σημεία συγκλίνουν όσον αφορά κάποιες συντακτικές ακολουθίες, όπως ισχύει βέβαια και για τις περισσότερες γλώσσες. Η σημαντικότερη ίσως διαφορά μεταξύ ελληνικής και αγγλικής γλώσσας, είναι ο τρόπος με τον οποίο η καθεμία δηλώνει το πρόσωπο, τον αριθμό και το χρόνο. Ειδικότερα, η ελληνική επιτυγχάνει αυτό το σκοπό χρησιμοποιώντας δεσμευμένα κλιτικά επιθήματα (π.χ γράφ-ω). Στην αγγλική η δήλωση αυτή γίνεται στο επίπεδο της σύνταξης με ελεύθερη γραμματική λέξη, (π.χ. I write → γράφω). Επομένως, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ελληνική γλώσσα ανήκει στις κλιτές γλώσσες, ενώ η αγγλική στις αναλυτικές γλώσσες.

Η σύνταξη του κειμένου είναι απλή, βοηθώντας στην εξυπηρέτηση του σκοπού του κειμένου, που είναι η πληροφόρηση ενός μέσου αναγνώστη. Κάποιες φορές το παιχνίδι έκλεβε η ενεργητική σύνταξη, που το βάρος δίνεται στο υποκείμενο, ενώ σε άλλες η παθητική, που έπρεπε να δώσουμε σημασία σε αυτόν που "έπασχε". Σε γενικές γραμμές οι συντάξεις μεταφέρθηκαν έτσι και στα Αγγλικά καθώς δεν ήταν ιδιαίτερα δύσκολη η μεταφορά λόγω των συντακτικών όρων. Έτσι έχουμε τα εξής παραδείγματα συντάξεων μέσα στο κείμενο:

- a. ενεργητική: "Ακολούθως κατά τη διάρκεια των Ναπολεόντειων Πολέμων (1799-1815), οι Έλληνες αντιμετώπισαν με επιτυχία τον ναυτικό αποκλεισμό των Άγγλων στην ηπειρωτική Ευρώπη, με αποτέλεσμα την επιχειρησιακή βελτίωση του Ελληνικού Στόλου" → "Afterwards, during the Napoleonic Wars (1799-1815) the Greek seamen, successfully faced the English maritime blockade at the continental Europe, resulting to the operational improvement of the Greek fleet" - σελίδα 18 πρωτότυπου κειμένου (2^η παράγραφος)
- b. παθητική: "Με την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης, το μεγάλο πρόβλημα για το Οθωμανικό Ναυτικό ήταν τα ναυτικά πληρώματα, τα οποία στρατολογούνταν κυρίως από τα παράλια και τα νησιά του Αιγαίου" → "With the eruption of the Greek Revolution, the big problem for the Ottoman Navy was the maritime crews, who were mainly recruited from the Aegean coasts and islands" - σελίδα 21 πρωτότυπου κειμένου (3^η παράγραφος)

3.1.5 Γενικότερες Δυσκολίες

Σε αυτό το μέρος του σχολιασμού θα αναφερθώ στις γενικότερες μεταφραστικές δυσκολίες για όλο το κείμενο. Οι κεντρικότερες και σημαντικότερες δυσκολίες, εκτός του λεξιλογίου, αφορούν τα πολλά ονόματα, ονομασίες και τοπωνύμια. Ο προβληματισμός για την πιο σωστή και ακριβή τους μεταφορά στην αγγλική γλώσσα αποτέλεσε τροχοπέδη για την πιο ομαλή διεκπεραίωση της εργασίας της μετάφρασης.

Αρχικά λοιπόν, έχουμε τα ονόματα και τις ονομασίες. Κυρίως στο επίπεδο των υποσημειώσεων-αναφορών, έχουμε έναν μικρό καταγισμό ονομάτων, όχι όμως ότι αυτά εκλείπουν και από το κυρίως σώμα. Ονόματα πλοιάρχων, ιστορικών, πασάδων και άλλων παίζουν σημαντικό ρόλο στο κείμενο. Ομέρ Βρυώνης, Αν. Τσαμαδός, Ισμαήλ Γιβραλτάρ, Ιάκωβος Τομπάζης και Γκίκας Τσούπης είναι κάποια εκ των πολλών άλλων ονομάτων που εμπεριέχονται στο κείμενο. Η μετάφραση των περισσότερων γίνεται με την μεταγραφή τους στα Αγγλικά, σεβόμενη τους κανόνες, τις μορφές και την φωνολογία έτσι ώστε να γίνονται αντιληπτά τα πρόσωπα για τα οποία γίνεται λόγος.

π.χ. *Ισμαήλ Γιβραλτάρ* → *Ismail Gibraltar*

Ομέρ Βρυώνης → *Omer Vrionis*

Αν. Τσαμαδός → *An. Tsamados*

Αμέσως μετά έχουμε τα τοπωνύμια. Οι πόλεις και τα νησιά αποτελούν εκ των σημαντικότερων στοιχείων του κειμένου, καθώς καθορίζουν τον τόπο διεξαγωγής όλων των γεγονότων. Κατά την μεταφορά τους στην αγγλική γλώσσα δεν υπήρξε κάποια ιδιαίτερη δυσκολία, η δυσκολία όμως έγκειται στο γεγονός μόνο της πληθώρας τους.

π.χ. *Σπέτσες* → *Spetses*

Ψαρά → *Psara*

Υδρα → *Hydra*

Ναύπλιο → *Nafplio*

Χαλκιδική → *Chalkidiki*

Μικρά Ασία → *όμως η Μικρά Ασία θα μεταφραστεί ως Anatolia*

Τέλος, υπήρχαν και λέξεις, που ήταν δύσκολο να μεταφραστούν στα αγγλικά και τελικά προχώρησα είτε στην μεταφορά τους ως φράση είτε ως λέξη παρόμοιας σημασίας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι λέξεις *πάρολκος* και *οπή*. Η φραστική απόδοση της λέξης *πάρολκος* και ο λόγος αναφέρθηκαν πιο πάνω στις δυσκολίες του ειδικού λεξιλογίου. Από την άλλη μια *οπή* είναι ένα *άνοιγμα* για αυτό το λόγο προχώρησα στη μετάφραση της λέξης με τον όρο *opening*.

Πρέπει να τονιστεί, παρ' όλα αυτά, πως η μετάφραση είναι υποκειμενική εργασία και διαδικασία και ο καθένας μπορεί να έχει τελείως διαφορετική προσέγγιση από την προσωπική μου. Αυτό δεν σημαίνει αυτόματα πως είναι λάθος κάποια. Ο τρόπος επίλυσης των διαφόρων θεμάτων είναι στην κρίση του εκάστοτε μεταφραστή.

3.1.6 Ύφος Κειμένου

Το ύφος του κειμένου είναι απλό και λιτό. Κατά βάση, είναι περιγραφικό, χωρίς να παρουσιάζει ιδιαίτερα εκφραστικά σχήματα και προτάσεις με ιδιαίτερη συντακτική δυσκολία. Εκτός από συγκεκριμένες περιπτώσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω μας γίνεται η ομαλή περιγραφή των γεγονότων των ετών 1821-1822. Η αυστηρή οργάνωση των πληροφοριών που παρέχονται στους αναγνώστες το κάνουν ιδιαίτερα φροντισμένο και κάποιος μπορεί να διαβάσει χωρίς να κουραστεί. Μεταφραστικά προσπάθησα να μην αποκλίνω από το πρωτότυπο καθώς τυχόν αλλοίωση θα χαλούσε την ακριβή και πιστή μεταφορά του μηνύματος του κειμένου στους αναγνώστες του.

Επίλογος

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω σχόλια, συμπεριλαμβανομένης και της μετάφρασης, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το απόσπασμα από το κεφάλαιο 1 του τόμου της Ελληνικής Ναυτικής Ιστορίας δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες στη μετάφραση, με εξαίρεση κάποιων μεμονωμένων περιστατικών. Όπως όλα τα κείμενα, έτσι κι αυτό θα παρουσιάσει κάποια σημεία που ενδεχομένως να καταστήσουν το έργο του μεταφραστή δύσκολο, αλλά σε καμία περίπτωση αδύνατο. Τα σχόλια που παρέθεσα σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετώπισα, συντάχθηκαν με βάση το τι θεώρησα εγώ άξιο αναφοράς. Το ίδιο ισχύει και για τη διαδικασία της μετάφρασής μου αυτής καθεαυτής. Η μετάφραση είναι μία επιστήμη που ναι μεν διέπεται από κανόνες, αλλά το υποκειμενικό στοιχείο δεν παύει ποτέ να υπάρχει. Όπως έχουν διαπιστώσει και οι Nida και Taber η μετάφραση είναι επιστήμη, τέχνη και δεξιότητα. Είναι, πράγματι, γεγονός ότι σε κάθε τέχνη, όπως στην ποίηση, τη ζωγραφική ή τη μουσική, υπάρχουν από τη μια οι «maîtres» και από την άλλη όσοι χρησιμοποιώντας τεχνικές του λόγου, του χρώματος ή της νότας καταφέρνουν να εκφραστούν ποιητικά, εικαστικά ή μουσικά. Κάτι ανάλογο φαίνεται να συμβαίνει και στη μετάφραση. Επομένως δεν υπάρχει μονάχα ένας συγκεκριμένος και σωστός τρόπος μετάφρασης, αλλά ποικιλία. Το μόνο που μένει ίδιο και απαράλλαχτο και που πρέπει να σέβεται ο κάθε μεταφραστής, είναι η μετάδοση του πρωτοτύπου με τρόπο που να μη δημιουργούνται αλλοιώσεις και παραφράσεις.

Βιβλιογραφία

- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ "ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ"-ΑΘΗΝΑ 2010
- Κείμενα-Παραδείγματα ιστοσελίδας Glosbe
- <https://www.wordreference.com/engr/> (λεξικό)
- <https://el.glosbe.com/el/en> (λεξικό)
- <http://www.hellenicnavy.gr/el/> Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό
- www.wikipedia.org
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους - ΙΒ' - Η Ελληνική Επανάσταση
- Βιβλίο Ιστορίας ΣΤ' Δημοτικού-Βιβλίο Μαθητή